

Jumalan rauhansuunnitelma

Evangelista Kalevi Lehtisen rauhaan ja konflikteihin liittyvä ajattelu
1985–1991.

Kalle Mäenpää
Suomen ja Skandinavian kirkkohistorian pro gradu -tutkielma
Lokakuu 2019

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta/Kirkkohistorian osasto		Laitos – Institution -
Tekijä – Författare Kalle Mäenpää		
Työn nimi – Arbetets titel Jumalan rauhansuunnitelma. Evankelista Kalevi Lehtisen rauhaan ja konflikteihin liittyvä ajattelu 1985–1991.		
Oppiaine – Läroämne Suomen ja Skandinavian kirkkohistoria		
Työn laji – Arbetets art Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum Lokakuu 2019	Sivumäärä – Sidoantal 49
Tiivistelmä – Referat <p>Tässä tutkimuksessa tarkastellaan evankelista Kalevi Lehtisen rauhaan ja konflikteihin liittyvää ajattelua vuosina 1985–1991. Tähän aikaan maailmassa ja Euroopassa elettiin tilanteessa, jota uhkasi suurvaltojen jännitteet, asekilpavarustelu ja ydinsodan pelote. Länsi-Euroopassa levisi ennennäkemätön ydinaseiden vastaisen toiminnan aalto 1980-luvulla. Neuvostoliiton ja Naton päätös sijoittaa uusia keskimatkan ohjuksia Eurooppaan oli sytyke Euroopan historian suurimmalle rauhanliikkeelle.</p> <p>Tutkimus käsittelee Kalevi Lehtisen ajatuksia siitä, miten hän tarkastelee rauhankysymystä sekä yhteiskunnallisesti, että ihmisen henkisen kehityksen näkökulmasta. Tutkimus käsittelee sitä mikä Lehtisen mukaan uhkaa maailmanrauhaa. Tutkimuksessa vastataan myös siihen, miten hänen mukaansa rauhaa on yritetty saada aikaan ja onko siinä onnistuttu. Jos rauhan tavoittamisessa ei ole onnistuttu, niin mikä on ollut sen esteenä. Muita tutkimuskysymyksiä on myös se, mitä Lehtisen mukaan pitäisi tehdä, jotta rauha ihmisten välille voidaan saavuttaa. Tutkimuksessa vastataan myös siihen miksi, hänelle rauha on henkilökohtaisesti niin tärkeä asia ja miksi hän halusi puhua rauhasta.</p> <p>Lehtisen näkemyksiä tarkastellaan vuosina 1985–1991 julkaistuista puheista, joissa hän puhuu rauhasta. Nämä puheet toimivat tutkimuksen päälähteinä. Täydentävinä lähteinä ovat Lehtisen vuosina 1985–1991 kirjoittamat kirjat ja joitakin hänen samoina vuosina kirjoittamia lähettäjäkirjeitä.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että Lehtinen kantaa syvää huolta kärsivästä maailmasta, etenkin Euroopasta. Hän näkee, että suurvaltojen jännite ja ydinsodan pelote uhkaa koko maailmaa. Rauhaa on Lehtisen mielestä yritetty saavuttaa asekilpavarustelulla ja rauhanliikkeillä. Kilpavarustelut ovat kuitenkin johtaneet aina lopulta sotaan ja rauhanliikkeet ovat myös usein riitaantuneet keskenään ja pirstaloituneet. Lehtisen omia lapsuuden muistoja varjosti talvisota ja jatkosota. Nämä kokemukset jättivät hänelle kristittynä tarpeen vastustaa sotaa ja edistää rauhaa yhteiskunnassa, sekä koko maailmassa. Lehtinen näkee Jumalalla olevan aidosti rauhansuunnitelma ihmistä varten. Siihen kuuluu rauha Jumalan kanssa, jota kautta ihminen pääsee rauhaan myös itsensä kanssa. Tämä antaa mahdollisuuden elää rauhassa läheisten ja muiden erilaisten ihmisten kanssa. Lehtinen koki, että kun ihminen pääsee mukaan Jumalan rauhansuunnitelmaan, niin hänestä tulee myös osa rauhan ratkaisua, eikä hän ole enää osa ongelmaa.</p>		
Avainsanat – Nyckelord Kirkkohistoria, Kalevi Lehtinen, evankelistat, kirkot ja rauhankysymys, Kansan raamattuseura, Campus Crusade for Christ		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		
Muita tietoja		

Sisällysluettelo

I Johdanto	1
1.1 Tutkimustehtävä	1
1.2 Tutkimuksen lähtepohja.....	2
1.3 Aiempi tutkimus	3
1.4 Kylmänsodan tilanne ja rauhanliikkeiden voimistuminen 1979 – 1984	5
II Kalevi Lehtisen elämä ja toiminta	11
2.1 Kalevi Lehtisen elämäkääri	11
2.2 Nuoruuden uskonnollinen kääntymys	14
2.3 Evankelistan tehtävät	16
2.4 Kansainväliset tehtävät ja missiot.....	17
III Lehtisen analyysi maailmantilanteesta ja ihmisten yritykset saavuttaa rauha	21
3.1 Kuva maailmantilanteesta.....	21
3.2 Kilpavarustelun analyysi	27
3.3 Rauhanliikkeiden analyysi.....	28
3.4 Sodan pelon takana kuolemanpelko	30
IV Lehtisen näkemys Jumalan Rauhansuunnitelmasta	32
4.1 Jumalan kolmijakoinen rauhansuunnitelma	32
4.1.1 Kohta yksi: Rauha Jumalan kanssa.	33
4.1.2 Kohta kaksi: Rauha itsensä kanssa.	35
4.1.3 Kohta kolme: Rauha toisten ihmisten kanssa.	36
4.2 Toimiiko tämä vai onko uskonnollista utopiaa?.....	38
V Johtopäätökset	41
VI Lyhenteet.....	44
VII Lähteet ja kirjallisuus.....	45
7.1 Lähteet	45
7.2 Kirjallisuus.....	46
7.3 Lehdet	49
7.4 Internet-lähteet.....	49

I Johdanto

1.1 Tutkimustehtävä

Tutkimukseni aiheeksi olen valinnut evankelista Kalevi Lehtisen rauhaan ja konflikteihin liittyvän ajattelun. Kalevi Lehtinen oli rovasti, kirjailija ja viime vuosikymmenten aikana Suomen kansainvälisesti tunnetuin evankelista. Hän syntyi vuonna 1936 Helsingissä ja kuoli 2011 Saksassa. Lehtinen tunnetaan parhaiten evankelistana, mutta hän oli myös monipuolinen ajattelija. Hänen puheissaan ja tuotannossaan nousevat esille maailman tilanteet, rauhat, sodat ja erilaiset konfliktit. Hän seurasi yhteiskunnan tilannetta ja otti voimakkaasti puheissaan kantaa maailman rauhan puolesta. Kalevi Lehtinen katsoi, että todellinen rauha voidaan ihmisten välillä saavuttaa vasta, kun ihminen on saanut rauhan Jumalan kanssa. Tämä rauha ihmisen ja Jumalan välillä voidaan saavuttaa vain Jeesuksen Kristuksen kautta. Evankelistana hän näki olevansa rauhan asialla. Hänen elämäntehtävänsä oli auttaa ihmisiä saavuttamaan rauha Jumalan kanssa. Uskoontulosta alkaa Lehtisen mielestä prosessi, jonka seurauksena ihminen voi saavuttaa rauhan läheisten ja erilailla ajattelevien ihmisten kanssa.

Tässä työssäni tutkin Kalevi Lehtisen ajatuksia siitä, miten hän tarkasteli rauhankysymystä sekä yhteiskunnallisesta, että ihmisen henkisen kehityksen näkökulmasta. Kysyn myös mikä hänen mielestään uhkasi maailmanrauhaa. Tutkin myös, miten Lehtisen mukaan rauhaa on yritetty saada aikaan ja onko siinä onnistuttu. Jos rauhan tavoittamisessa ei ole onnistuttu niin, mikä on Lehtisen mukaan ollut sen saavuttamisen esteenä. Muita tutkimuskysymyksiäni on myös, se mitä Kalevi Lehtisen mukaan pitäisi tehdä, jotta rauha ihmisten välille voidaan saavuttaa. Tutkimuksessa vastaan myös siihen miksi Lehtiselle rauha oli henkilökohtaisesti niin tärkeä asia ja miksi hän halusi puhua rauhasta.

Tarkoitukseni on vastata näihin kysymyksiin etsimällä vastauksia Kalevi Lehtisen julkaistuista puheista, joissa hän puhuu rauhasta. Lähteenä käytän myös Lehtisen kirjoittamia kirjoja ja joitakin Kalevi Lehtisen lähettäjäkirjeitä, joita on kerätty kirjaksi. Tutkin näitä kysymyksiä Lehtisen tuotannossa aikavälillä 1985 – 1991. Nämä vuodet olen valinnut, sillä ne sijoittuvat Kalevi Lehtisen elämänvaiheeseen, jolloin hän siirtyi Agape European toiminnanjohtajan tehtävistä päätoimiseksi evankelistaksi. Tällöin hänen puheensa tulivat Suomessakin tunnetummiksi ja lähdemateriaalia on paremmin saatavilla. Toisaalta olen valinnut sen päättyvän vuoteen 1991, koska Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1991 aloitti taas uuden ajanjakson. Tämän uuden ajanjakson tutkiminen Lehtisen elämässä on mielestäni taas mielenkiintoinen oman tutkimuksen kohde, joka jää odottamaan tulevaisuutta.

Tässä työssä rauhan ja konfliktien käsitteellä Lehtinen tarkoittaa fyysistä rauhaa ja fyysistä sotaa, sekä väkivallan uhkaa. Toisaalta tässä työssä rauhalla ja konfliktien käsitteellä tarkoitetaan myös rauhaa ihmisen henkilökohtaisessa elämässä. Kalevi Lehtinen puhuu rauhasta ja konflikteista tarkoittaen siis yhteiskunnallista rauhaa ja ihmisen sisäistä rauhaa.

1.2 Tutkimuksen lähdepohja

Kalevi Lehtinen oli ennen kaikkea evankelista ja julistaja. Hän ei pitänyt itseään erityisen taitavana kirjoittajana. Yhteensä kirjoja on kahdeksan kappaletta. Osa kirjoista on muiden kanssa yhdessä kirjoitettuja, ja osa hänen puheistaan ja teksteistään koostettuja.

Olen käynyt järjestelmällisesti läpi kaikki löytämäni Kalevi Lehtisen puheet aikaväliltä 1985 - 1991. Olen valinnut tutkimukseni päälähteiksi rauhan teemaa käsittelevät puheet tai muuten tähän tutkimustyöhön sopivat puheet. Täydentävinä lähteinä on kolme Kalevi Lehtisen kirjaa. Kaikki puheet ovat pidetty Suomessa ja niitä on yhteensä kymmenen. Ensimmäisen puheen nimi on *Sodan pelko- viisauden alku?* Tämä puhe on pidetty vuonna 1985. Toinen puhe on pidetty Hämeenlinnan kirkossa 18.9.1985. Puheen nimi on *Kun elämä pelottaa*. Kolmas puhe on pidetty Missio Joensuussa 30.8.1988. Tämän puheen nimi on *Löydät rauhan*. Neljäs on Ovi auki missiossa 11.10.1988 pidetty puhe. Puheen nimi on *Ovi auki rauhaan*. Viides puhe on Missio Iisalmessa pidetty puhe aikavälillä 10.-15.10.1989. Puheen nimi on *Tie auki rauhaan*. Kuudes on Missio Keski-Uusimaassa Keravalla pidetty puhe aikavälillä 29.8- 2.9.1990. Puheen nimi on *Miten kestän*. Seitsemäs on Missio Kymenlaaksossa Kotkassa pidetty puhe aikavälillä 2.5 - 5.5.1991. Puheen nimi on *Rauha*. Kahdeksas puhe on pidetty Lohjalla Kansan raamattuseuran suvipäivillä aikavälillä 14.-16.6.1991. Puheen nimi on *Rakkaus hoitaa*. Yhdeksäs puhe on Raahen missiossa 5.10.1991 pidetty puhe ja sen nimi on *Askel rauhaan*. Kymmenes on Missio Porissa aikavälillä 23. - 27.10.1991 pidetty puhe. *Puheen nimi on Rauha - totta kai*. Kaikkien puheiden pituudet ovat noin neljästäkymmenestäviidestä kuuteenkymmeneen minuuttiin.

Lähes kaikissa näissä puheissa Lehtinen käsittelee aluksi pitkään ajankohtaisia asioita ja erityisesti rauhankysymystä. Hän käsittelee myös sitä, miten rauhaa on yritetty saavuttaa ja onko siinä onnistuttu. Puheiden loppupuoella hän kertoo miten rauhan voi saavuttaa ihmisen ja Jumalan välillä. Puheissa on usein sama rakenne, mutta yhteiskunnallisten tilanteiden muuttumisen vuoksi hän tuo sodan uhan esille eri tavoin puheessaan. Puheissaan Lehtinen kertoo myös omasta elämästään. Osa puheista on kuunneltavissa internetsivulta <http://www.ristintie.com/index.html> ja osa on saatu Kansalliskirjaston arkistosta. Kaikki

internetsivuilla olevat puheet löytyvät myös Kansalliskirjastosta Finna-palvelun kautta ja ne ovat tilattavissa kuunneltaviksi Kansallisarkistoon.

Täydentävinä kirjallisina lähteinä käytän kolmea Lehtisen kirjaa. Päivi Heikkisen toimittamaa *Armo jää* nimistä kirjaa, joka on vuodelta 2014. Tähän kirjaan on sisällytetty Kalevi Lehtisen neljältä vuosikymmeneltä ajatuksia, joita hän on lähettänyt työkannattajille. Näistä teksteistä olen ottanut teemaani ja omaan tutkimaani aikajaksoon sopivia tekstejä lähteiksi. Toinen kirja on vuonna 1985 julkaistu *Rakkautta loppuun asti. Näköaloja Johanneksen evankeliumiin*. Tästä kirjasta olen ottanut Kalevin omaan elämään ja Jumalan rauhan suunnitelmaa koskevat tekstit aineistokseni. Kolmas kirja on 1987 julkaistu *Jumala sinun puolellasi. Evankeliumi Roomalaiskirjeessä*. Tästä kirjasta olen ottanut lähteekseni Lehtisen syntikäsitystä ja pelastusta käsittelevää aineistoa.

1.3 Aiempi tutkimus

Kalevi Lehtisestä on tehty muutama aiempi tutkimus. Näissä tutkimuksissa on keskitytty Lehtisen toimintaan ja ajatuksiin teologina ja evankelistana. Aiemmassa tutkimuksessa ei ole käsitelty Lehtisen ajatuksia rauhasta tai konflikteista.

Antti Turusen pro gradu työ *Meillä ei ole mitään mutta omistamme kaiken. Kalevi Lehtisen ihmiskäsitys* käy läpi nimensä mukaisesti Lehtisen ihmiskäsitystä. Tutkimus on valmistunut pian Lehtisen kuoleman jälkeen. Tutkimuksessa Turunen selvitti Kalevi Lehtisen toiminnan taustalla vaikuttanutta ihmiskäsitystä erityispiirteineen. Turunen on selvittänyt millaisia ovat Lehtisen näkemykset ihmisestä Jumalan kuvana, ihmisen tahdon langenneisuudesta ja pyhityksestä ovat. Tämän tutkimuksen lähteinä toimivat Lehtisen kirjalliset teokset. Turunen on selvittänyt Lehtisen elämänhistorian näkemysten taustalla vaikuttaneita tapahtumia, jotka ovat vaikuttaneet myös hänen näkemyksiinsä rauhasta ja konflikteista. Lehtisen näkemys ihmisen langenneisuudesta vaikuttaa hänen puheisiinsa rauhasta, koska Lehtinen näkee, että todellinen rauha voidaan saavuttaa ihmisten välillä vain ihmisen saavuttamalla ensin rauha Jumalan kanssa.¹

Muita tutkimuksia on, Esko Makkonen *Jumala sen tekee! Kalevi Lehtisen pelastusnäkemys*. Tässä tutkimuksessa Makkonen tutkii Lehtisen pelastuskäsitystä. Päälähteinä ovat Lehtisen teokset *Löytöretkellä* ja *Jumala sinun puolellasi*. Kyseessä on dogmatiikan alan tutkimus ja Makkonen tutkii lähteitä analyysin keinoin. Makkonen tutkii

---

¹ Turunen 2012.

sitä, mille teologiselle pohjalle rakentuu Lehtisen pelastuskäsitys. Tutkimuksessa kuvataan Lehtisen pelastuskäsitystä.²

Kari Mannermaa on tehnyt Lehtisestä käytännöllisen teologian opinnäytetyön. Tämän tutkimuksen nimi on *Astu Valoon. Tutkimus suostuttelevasta viestinnästä ja sen kokemisesta missiotapahtumassa*. Mannermaa tutkii Lehtisen julistus-toiminnassa ilmenevää suostuttelevaa viestintää ja sen kokemisesta missiotapahtumassa Tampereella vuonna 1995. Hän myös haastatteli ihmisiä ja selvitti, miten ihmiset olivat kokeneet kyseisen missiotapahtuman. Mannermaa osoittaa, että Lehtinen käytti puheissaan tehokeinona huumoria ja erilaisia lyhyitä kertomuksia. Huumorin oli tarkoitus poistaa kuulijoiden varautuneisuutta, sekä luoda yhteyttä kuulijan ja puhujan välille. Mannermaan mukaan kuulijat kokivat Lehtisen helposti ymmärrettäväksi ja kansanomaiseksi puhujaksi. Tutkimustulokset osoittivat myös, että seurakuntien jäsenmäärä ei juuri kasvanut missio tapahtuman myötä. Tähän syynä nähtiin olevan se, että missio poikkesi selvästi tavanomaisesta seurakuntatoiminnasta. Tutkimuksessa nostettiin esiin, etteivät ihmisten asenteet muutu kovin nopeasti ja tämän johdosta missio ei kasvattanut juurikaan seurakuntakävijöiden määrää.³

Erkki Suhonen tutki Kalevi Lehtisen ajattelua pro gradu työssään *Usko ja spiritualiteetti Kalevi Lehtisen teologiassa*. Dogmatiikan alaan kuuluvassa tutkimuksessa Suhonen tutki millainen oli Lehtisen käsitys uskosta. Suhonen kävi läpi koko Lehtisen kirjallisen tuotannon. Suhonen selvitti millaista on Lehtisen usko ja millaista spiritualiteettia se synnyttää. Tutkimuksessa spiritualiteetin katsottiin tarkoittavan henkilökohtaista uskonelämää ja Pyhän Hengen toimintaa ihmisen elämässä.⁴

Tuorein Kalevi Lehtisen ajattelua käsittelevä pro gradu-työ on Juha Kaurilan systemaattisen teologian tutkimus *Pyhän Hengen Miekka. Kalevi Lehtisen käsitys Raamatusta*. Kaurila tutki Kalevi Lehtisen raamatuntulkintaa ja hänen raamattuteologiaansa. Lähteinä Kaurilalla oli Lehtisen oma kirjallisuus ja pari tallennettua opetus-sarjaa Raamatusta. Systemaattisen teologian alaan kuuluvassa tutkimuksessa Kaurila toi esille, että Lehtiselle Raamattu oli Jumalan sanaa ja Raamatun sanalla oli jumalallinen auktoriteetti. Sana oli Jumalan ilmoitusta. Lehtinen näkee, että sen syntyyn oli vaikuttanut jumalallinen voima ja Pyhän Hengen inspiraatio. Raamatun pelastavan sisällön voi ymmärtää vasta Pyhän Hengen kautta. Lehtisen näkemyksessä Raamatun sana on armonväline ja sanassa läsnä oleva Jumala

---

² Makkonen 1989.

³ Mannermaa 2000.

⁴ Suhonen 2006.

vaikuttaa uskon Kristukseen. Kaurila korosti, että Lehtiselle raamatuntulkinnan keskiössä oli Jumalan universaali pelastustahto ja Kristuskeskeisyys. Raamatun sanoma tuli nähdä Kristuksen kautta.⁵

1.4 Kylmän sodan tilanne ja rauhanliikkeiden voimistuminen 1979 – 1984

Kylmä sota oli vastakkain asettelun aikaa, jossa kilpailivat kaksi suurvaltaa, Yhdysvallat ja Neuvostoliitto liittolaisineen. Maat edustivat eri aatesuuntia, kapitalismia ja kommunismia, sekä eri talousjärjestelmiä, lännen markkinataloutta ja kommunistimaiden suunnitelmataloutta. Suurvaltojen johtamien länsiblokin ja itäblokin väliset suhteet alkoivat uudelleen kiristyä 1970-luvun loppuaikana. Kiristyneisiin suhteisiin vaikutti kilpavarustelu ja valtakamppailu. Myös blokkien sisäinen kehitys oli epätahtista ja synnytti jännitteitä. Nämä jännitteet aiheuttivat turvallisuuspoliittisia seuraamuksia.⁶

Euroopassa oli ladattu paljon odotuksia liennytyskehitykseen ja takaiskut koettiin suurina, vaikka kriisit eivät olleet verrattavissa kylmän sodan alkuvaiheen tapahtumiin. Yhdysvalloissa jouduttiin pahoihin ongelmiin, kun Persianlahdella Iranin islamilainen vallankumous talvella vuonna 1979 kaatoi länsimielisen shaanin vallan. Irak yritti käyttää tilannetta hyväksi ja valtasi syyskuussa 1980 kiisteltyjä raja-alueita. Irakin ja Iranin välienselvittely jatkui vuosikymmenen lopulle saakka. Neuvostoliitto taas ryhtyi miehittämään Afganistania joulukuussa 1979 tukeakseen siellä valtaa pitänyttä kommunistista hallintoa ja estääkseen radikaalien muslimien valtaannousun. Yhdysvallat tukivat toista osapuolta ja Neuvostoliiton joukot joutuivat vetäytymään myöhemmin 1980-luvun lopulla pois.⁷

Euroopassa päättyi myös liennytys 1970-luvun lopulla. Tähän vaikutti voimakkaasti kilpavarustelu, jossa Neuvostoliitto pyrki vahvistamaan valtapiiriään aseilla. Yhdysvallat vastasi valmistelemalla ydinaseiden tuomista Eurooppaan. Poliittinen oikeisto voimistui Yhdysvalloissa ja vuonna 1980 presidentiksi valittiin Ronald Reagan republikaanisen puolueen konservatiiviselta puolelta. Britanniassa vuonna 1979 valtaan nousi konservatiivipuolue Margaret Thatcherin johdolla. Tämä oikeistosuuntaus näkyi talouspolitiikassa, jossa uusia trendejä olivat talousyhtiöiden yksityistäminen ja valtion tiukka talouskuri. Kritiikki Neuvostoliitossa ilmentynyttä toisinajattelijoiden vainoa ja

---

⁵ Kaurila 2017.

⁶ Visuri 2006, 244.

⁷ Visuri 2006, 244-245.

reaalisosialismia kohtaan lisääntyi. Eurooppa joutui jälleen idän ja lännen taistelukentäksi.⁸

Reagan oli luvannut vaalikampanjassaan vahvistaa kaikin tavoin Yhdysvaltojen asemaa maailmanpolitiikassa. Carterin kauden lopulla nostettuja sotilasmenoja lisättiin tuntuvasti ja liennytys todettiin kuolleeksi. Reagan jatkoi suoraviivaisella kommunismin vastaisella ohjelmalla. Neuvostoliiton johto halvaantui taas yhä pahemmin. Leonid Breznev kuoli marraskuussa 1982. Hänen tilalleen valittiin Juri Andropov, joka sairastui pian ja kuoli. Samoin kävi myös hänen seuraajalleen Konstantin Tsernenkolle. Tämän jälkeen Neuvostoliiton johtoon valittiin maaliskuussa 1985 selvästi nuorempi ja dynaamisempi Mihail Gorbatsšov.⁹

Yhdysvaltojen linja jyrkkeni kokonaisuudessaan 1980-luvulla, sekä Iranin vallankumouksen, että Afganistanin miehityksen vuoksi. Presidentti Jimmy Carter ilmoitti, että Yhdysvaltojen edut vaativat Lähi-idän alueella puolustautumista vallankumouksia ja kommunismia vastaan. Paikalle meni yhdysvaltalaisia sotilaita ja kalustoa.¹⁰

Vuoden 1981 lopulla Puolan hallitus julisti maahan sotatilan. Tämä tarkoitti käytännössä sisäpoliittista poikkeustilaa ja silloin solidaarisuus liikkeen toiminta lopetettiin. Ihmiset jäivät tyytymättömiksi ja ulkomailla ymmärrettiin, että tärkeä itäblokin maa ei pystynyt turvaamaan kansalaistensa taloudellista hyvinvointia, sekä yhteiskuntarauhaa demokraattisin keinoin. Järjestystä ylläpidettiin poliisin ja armeija keinoin.¹¹

Erityinen kiista syntyi keskikantaman ydinaseista, jolla Yhdysvallat pystyi uhkaamaan Moskovaa. Neuvostoliitto piti taas Länsi-Eurooppaa ydinaseidensa uhan alaisena estääkseen Yhdysvaltojen ydinaseiden käytön itseään vastaan. Yhdysvaltojen vastatoimet Afganistanissa ja Persianlahden alueella sekä keskikantaman ydinaseiden sijoitus Länsi-Eurooppaan muistuttivat kylmän sodan alkua vuonna 1947. Tämän johdosta alettiin puhua uuden kylmän sodan alkamisesta.¹²

Tätä ennen Neuvostoliitto ja Varsovan liitto oli näyttänyt koko 1970-luvun sotilaallisesti ylivoimaiselta verrattuna Naton käytössä olleisiin voimiin Keski-Euroopassa. Naton piirissä päätettiin edelleen turvautua ydinaseisiin hyökkäystä estävänä pelotusvoimana. Yhdysvaltojen ydinaseiden kehittäminen tuotti muun muassa neutronipommin. Eurooppalaiset

---

⁸ Aalto 2018, 146.

⁹ Visuri 2006, 257.

¹⁰ Visuri 2006, 245.

¹¹ Visuri 2006, 245.

¹² Visuri 2006, 245.

liittolaiset eivät halunneet tehostettua säteilyvaikutus asetta maaperälleen. Tällöin alettiin laatia suunnitelmaa keskikantaman ydinaseiden hankkimisesta.¹³

Joulukuussa 1979 Nato teki päätöksen asettaa vuodesta 1983 läntiseen Eurooppaan toimintavalmiiksi ballistisia Perhing 2-ohjuksia ja uusia maalta laukaistavia risteilyohjuksia. Ehtona oli, että ohjukset tuodaan, ellei Neuvostoliitto sitä ennen suostu poistamaan omia keskikantaman ohjuksiaan Euroopasta. Naton perusteluissa luki, että Neuvostoliitto on aiemmin modernisoinut ydinaseistustaan ja kykenee niillä uhkaamaan Länsi-Eurooppaa.¹⁴

Suomi kytkeytyi kahtiajakoiseen Eurooppaan ja jännittyneeseen suurvaltasuhteeseen. Suomen politiikka ei pyrkinyt haastamaan Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton johtamien liittokuntien välistä ydinasepelotteeseen liittyvää tasapainoa. Suomi yritti mukautua siihen, sillä muutosten nähtiin vaarantavan Suomen turvallisuutta.¹⁵ Historiallisesti Suomen kansainvälinen asema on aina määräytynyt ratkaisevasti maanosan niin sanottujen geopoliittisten siirtymien perusteella.¹⁶ Puolueettomuutta haastoivat kuitenkin ydinaseet. 1970- ja 1980-luvulla Suomi ryhtyi aktiivisesti ottamaan osaa monen keskeiseen asevalvontapolitiikkaan. Vuonna 1983 perustettiin ulkoministeriön poliittiselle osastolle turvallisuuspolitiikan ja aseriisunnan toimisto hoitamaan tätä tehtävää.¹⁷ Erityistä huolta Suomessa kylmän sodan aikana aiheuttivat risteilyohjuksien kehittyminen ja suunnitelmat sijoittaa niitä siten, että lentoradat saattaisivat kulkea myös Suomen ilmatilassa.¹⁸ Kauhun tasapainon realiteetit koskettivat suomalaisia rajusti, kun Naton Euroopan –joukkojen komentaja kenraali Bernard Rogers sanoi tammikuussa 1983, että Neuvostoliitto käyttäisi sodan oloissa puolueettomien maiden ilmatilaa hyökkäyksissään Norjassa olevia nato-kohteita vastaan.¹⁹

Suomen puolustusvoimien komentaja kenraali Jaakko Valtanen esitti tammikuussa 1984 näkemyksensä puolustusvoimien roolista valtiojohdon välineenä kriisitilanteessa. Taustalla oli juuri käyty kiihkeä väittely keskikantaman ydinaseista. Oli tullut selväksi, että Euroopassa alkava ydinsota tuottaisi suurta tuhoa, joten toimenpiteet pitäisi keskittää sodan estämiseen kriisihallinnalla. Kenraali Valtasen mukaan ydinaseuhka oli johtanut siihen, että asevoimat ovat pitkäaikaisissa kriisi- ja selkkaustilanteissa enemmänkin eräänlaisia kriisin säätely- ja hallintamekanismeja kuin varsinaisia sodankäyntivälineitä. Suurvalta suhteiden

---

¹³ Visuri 2006, 253.

¹⁴ Visuri 2006, 253.

¹⁵ Forsberg & Vaahtoranta 1993, 36.

¹⁶ Forsberg & Vaahtoranta 1993, 148.

¹⁷ Valtasaari 2009, 71.

¹⁸ Visuri 2006, 280–281.

¹⁹ Tarkka 2012, 420–421.

vähittäisestä paranemisesta huolimatta kilpailu 1980-luvun puolivälissä jatkui yhä ja vaaransi myös Pohjolan vakautta.²⁰

Länsi-Eurooppaan levisi ennennäkemätön ydinaseiden vastaisen toiminnan aalto 1980-luvulla. Neuvostoliiton ja Naton päätös sijoittaa uusia keskimatkan ohjuksia Eurooppaan olivat sytyke Euroopan historian suurimmalle rauhanliikkeelle. Vuoden 1981 syksyllä ja jälleen lokakuussa 1983 miljoonat eurooppalaiset osoittivat mieltään ydinasevarustelua vastaan. Kaikkialla Länsi-Euroopassa uusien ohjusten vastustus saavutti valtavat mitat ja rauhanliike oli suuressa suosiossa. Vuonna 1982 tehdyn mielipidetutkimuksen mukaan rauhanliikkeen kannatus Nato-maissa oli 55 – 81 prosenttia. Vastustus ei kohdistunut vain ohjuksiin vaan koko kylmänsodan ydinasevarustelun järjestelmään.²¹

Lokakuussa 1981 kokoontui yli 250 000 ihmistä Bonnissa, Brysselissä marssi 100 000 ihmistä, Lontoossa mieltään osoitti 250 000 ihmistä ja puoli miljoonaa valtasi kadut Italian kaupungissa. Tästä kuukauden päästä lähes puoli miljoonaa ihmistä osoitti mieltä Amsterdamin kaduilla. Pariisin kaduilla kannettiin banderolli, joka kiteytti rauhanliikkeen viestin: ”Ei Pershing- eikä SS-20-ohjuksia! Ei Kremlille” Lähes kaikissa vuonna 1981 ja kaksi vuotta myöhemmin järjestetyissä kulkueissa ja mielenosoituksissa vaadittiin sekä Neuvostoliiton että Naton ydinohjusten hävittämistä.²²

1980-luvun alun historiallinen joukkoliikehdintä rauhan puolesta huipentui vuonna 1983, kun liki kolme miljoonaa ihmistä osoitti mieltään kaikkialla Länsi-Euroopassa. Mielenilmauksissa vastustettiin ydinohjusten sijoittamista ja vaatien kilpavarustelun lopettamista. Lontoossa yli 300 000 ihmistä kokoontui Hyde Parkiin. New York Times kirjoitti tämän olleen Britannian historian suurin ydinaseiden vastainen protesti. Samanlaisia satojentuhansien ihmisten mielenosoituksia oli esimerkiksi Roomassa, Brysselissä, Wienissä, Tukholmassa, Dublinissa ja Kööpenhaminassa. Kaikista suurin väkijoukko kokoontui Haagiin, jonka kadut täyttivät lähes miljoona ihmistä. Eniten mielenosoituksia oli Länsi-Saksassa: yhden päivän aikana heitä oli 400 000 Bonnissa, 400 000 Hampurissa, 250 000 Stuttgartissa ja 100 000 Länsi-Berliinissä. Lisäksi yli 200 000 mielenosoittajaa muodosti 38 kilometriä pitkän ihmisketjun Stuttgartissa sijaitsevasta Yhdysvaltojen armeijan päämajasta

---

²⁰ Visuri 2006, 280–281.

²¹ Cortright 2011, 166.

²² Cortright 2011, 167.

Neu Ulmin ohjustukikohtaan. Vuoden 1983 mielenosoitukset olivat siihen mennessä ihmiskunnan historian suurin liikehdintä rauhan edistämiseksi.²³

Samoihin aikoihin Suomessa järjestettiin rauhanmarsseja. Helsingissä sellaisiin osallistui ihmisiä kaikista puolueista ja niiden ulkopuolelta. Suomessa koettiin vuonna 1981 YK:n aseidenriisuntaviikolla rauhanliikkeen läpimurto, kun marsseille osallistui 100 000 ihmistä yli 50 paikkakunnalta. Liike kasvoi edelleen ja vuonna 1983 rauhanmarsseille Suomessa osallistui 220 000 ihmistä yli sadalta paikkakunnalta. Mielenosoituksissa oli mukana eri rauhanjärjestöjä ja aktiivisia olivat kristilliset, siviilipalvelusmiehet ja poliittiset toimijat.²⁴

1980-luvulla ja sen alussa aseidenriisuntakeskustelujen leimallisia piirteitä oli uskonnollisten yhteisöjen laaja osallistuminen. Eri maiden kirkkojen mukaantulo antoi rauhanliikkeelle laajempaa hyväksyntää. 1980-luvulla myös Itä-Saksassa kirkot avautuivat ja antoivat suojaa rauhanliikkeelle.²⁵ Kun uskonnolliset johtajat puhuivat kilpavarustelun pysäyttämisen puolesta, muidenkin oli helpompi esittää näkemyksiään. Uskonnollisten yhteisöjen tuki teki rauhasta valtavirtaa kiinnostavan kysymyksen ja antoi aseistariisuntaliikkeelle uskottavuutta. Uskonnollisten yhteisöjen tuoma legitimitetti vahvisti rauhanliikettä ja auttoi synnyttämään poliittista painetta, joka lopulta johti muutokseen ydinasepolitiikassa.²⁶

Merkittävin yhdysvaltalaisten uskonnollisten johtajien lausunto 1980-luvulla oli toukokuussa 1983 julkaistu Yhdysvaltojen katolisten piispojen paimenkirje *The Challenge of Peace: God's Promise and Our Response*. Kirjeellä oli suuri vaikutus julkiseen keskusteluun. Tavallisesti vanhoillisten katolisen kirkon edustajien kirje järjestytti Yhdysvaltojen ydinasepolitiikan perustuksia myöten. Kirjeessä vastustettiin Yhdysvaltojen Reaganin hallinnon sotilaallisen varustelun ydinkohtia.²⁷

Myös monet muut uskonnolliset elimet ja kirkkokunnat antoivat 1980-luvulla ja sen alussa lausuntoja, jossa tuomittiin ydinaseet. Useimmat protestanttiset kirkot menivät katolisia piispoja pidemmälle tuomiten ydinaseiden olemassaolon sinänsä. Ennen 1980-lukua protestanttista perinnettä luonnehtinut ydinpelotteen vaivautunut hyväksyminen antoi monissa tapauksissa tietä aseidenriisunnan avoimelle tukemiselle. Ydinaseiden käytön lisäksi myös niiden hallussapidosta tuli mahdotonta hyväksyä. Yhdysvaltojen luterilaiset kirkot

---

²³ Cortright 2011, 168.

²⁴ Aalto 2018, 148-149.

²⁵ Hentilä 1992, 114.

²⁶ Cortright 2011, 162.

²⁷ Cortright 2011, 162.

hyväksyivät päätöslauselmia, joissa kehoitettiin hävittämään ydinaseet. Yhdysvaltojen baptistikirkon johtavat papit kutsuivat ydinaseiden olemassaoloa ja halukkuutta niiden käyttöön ”suoraksi loukkaukseksi kristillistä uskoamme kohtaan”. Vancouverissa 1983 pidetyn Kirkkojen maailmanneuvoston kokouksen edustajat julistivat:

*Uskomme, että on tullut aika, jolloin kirkkojen on yksiselitteisesti julistettava, että niin ydinaseiden tuotanto ja sijoitus kuin käyttökin ovat rikoksia ihmiskuntaa vastaan ja että tällainen toiminta on tuomittava eettisin ja teologisin perustein.*²⁸

Yhdistyneen metodistikirkon kirje otti vielä vahvemmin kantaa ydinaseita vastaan. Se hylkäsi selvin sanoin myös koko ydinpelotteen käsitteen. Myös juutalaisyhteisö puhui aseidenriisunnan puolesta 1980-luvulla. Reformijuutalaiset järjestivät koulutustilaisuuksia synagogissaan ja paikallisyhteisössään kaikkialla maailmassa. Myös konservatiivijuutalaiset puhuivat ydinuhkaa vastaan. Huhtikuussa 1982 ortodoksijuutalaiset antoivat lausunnon, jossa he asettuivat kannattamaan vaatimusta ydinaseohjelmien jäädyttämisestä. Helmikuussa 1983 kaikki juutalaiset haarat kokoava katto-organisaatio hyväksyi päätöslauselman, jossa Yhdysvaltoja ja Neuvostoliittoa kehoitettiin panemaan täytäntöön ydinaseiden tuotannon ja sijoittelujen molemminpuolinen lakkauttaminen.²⁹

Uskonnollisten yhteisöjen osallistuminen ydinasekeskusteluun 1980-luvulla alkupuolella vaikutti merkittävästi siihen, että ydinaseistariisunta sai yleistä tukea ympäri maailmaa. Ydinaseiden vaarasta varoittavilla paimenkirjeillä ja julistuksilla papisto herätteli ihmisten tietoisuutta ja rohkaisi aktivismia. Uskonnollisten yhteisöjen toiminta oli tärkeää rauhan ja aseistariisunnan kannatuksen laajentamisessa ja niille myönteisen poliittisen ilmapiirin luomisessa.³⁰

Näiden rauhanliikkeiden ja uskonnollisten ydinaseita vastustavien liikkeiden huippuvuosina käytiin aseistariisuntaneuvotteluja, jotka kuitenkin päättyivät tuloksettomina. Yhdysvaltojen kanta Neuvostoliittoon jyrkentyi. Vuonna 1983 ohjuksia alettiin sijoittaa tuliasemiinsa muun muassa Saksassa ja Englannissa. Poliittisesti päätös oli vaikea viedä läpi, joten hallituksella oli paineita myös saada käyntiin ydinaseiden poistamiseen tähtäävät neuvottelut.³¹

---

²⁸ Cortright 2011, 163.

²⁹ Cortright 2011, 164.

³⁰ Cortright 2011, 164.

³¹ Visuri 2006, 254.

II Kalevi Lehtisen elämä ja toiminta

2.1 Kalevi Lehtisen elämänkaari

Kalevi Lehtinen syntyi Helsingissä vuonna 1936.³² Hän kuoli vuonna 2011.³³ Lehtisen isä oli kestävyysjuoksija ja olympiavoittaja Lauri Lehtinen. Hänen äitinsä oli Ebba Lehtinen ja ammatiltaan hän oli pankkivirkailija.³⁴ Suomessa syttyi vuonna 1939 talvisota. Nämä sodan muistot vaikuttivat Kalevi Lehtisen elämään koko hänen elinikänsä. Hän kertoi vielä vuonna 2001 muistiinsa ja uniinsa tulleen päivän 30.11.1939 tapahtumat. Tuolloin Neuvostoliiton pommikoneet pommittivat Helsinkiä ensimmäisen kerran. Lehtinen kertoo muistavansa juosseensa puun alle piiloon. Konekiväärien luodit pudottivat oksia heidän päälleen. Pommituksen jälkeen hän näki romahtaneen talon. Lehtinen kertoo kuinka lapsena koettu epämääräinen kauhu jätti jäljen koko häneen elämäänsä.³⁵ Kalevi Lehtinen oli kolmevuotias, kun sota syttyi. Kuolema tuli hänelle todeksi keskellä pommituksia ja hän näki jo pienenä kuolleita ihmisiä. Lehtisen setä kaatui sodassa. Kalevi Lehtinen aloitti jatkosodan aikana koulunsa. Koulussa puhuttiin usein siitä, kenen isä oli kaatunut. Lehtinen kertoi, että nämä ovat olleet hänelle muistoja, joita hän työsti elämänsä loppuun saakka. Hän kertoi myöhemmin nähneensä vaimonsa Eine Lehtisen kanssa unia pommituksista monta kertaa vuodessa.³⁶

Kalevin Lehtisen isä Lauri Lehtinen joutui 31-vuotiaana talvisotaan. Hän haavoittui rintamalla kahdesti, eikä voinut jatkaa urheilu-uraansa. Lauri Lehtinen oli ollut pienenä Kaleville sankari ja esikuva.³⁷ Toisaalta Kalevi kertoo, että isän juoksumenestys aiheutti Kalevi Lehtiselle paineita. Hän kertoo, että olisi halunnut tulla huomatuksi omana itsenään.³⁸ Sodassa Lauri Lehtisen sisimmässä särkyi jotain ja sieltä päästyään hän alkoholisoitui. Hän ei koskaan toipunut täysin sodasta ja haki helpotusta sodan traumaattisiin kokemuksiin alkoholista. Kalevi Lehtinen itse muistelee, että ei nähnyt montaakaan kertaa sodan jälkeisinä vuosina isäänsä selvänä. Kaleville oma isä oli ollut suuri sankari ja esimerkki. Nyt tämä urheilusankaruus oli mennyttä ja Kalevi kertoo alkaneensa vihata ja inhota isäänsä.³⁹

Kalevi Lehtisen vanhemmat erosivat, kun hän oli 10-vuotias. Lehtinen kärsi itse tästä asiasta ja syytti itseään erosta. Isänsä ollessa huonommassa kunnossa todettiin Kalevin äidillä

---

³² Suomen teologit 2010, 547.

³³ Häkkinen 2014, 11.

³⁴ Suomen teologit 2010, 547.

³⁵ Häkkinen 2014, 84.

³⁶ Valtonen 1989, 91.

³⁷ Valtonen 1989, 24–26.

³⁸ Sana 39/81, 4.

³⁹ Valtonen 1989, 24–26.

Elballa syöpä. Lehtinen sisaruksineen pelkäsivät joutuvansa orvoiksi. Lehtinen kertoo kokeneensa perheensä tilanteesta tuskaa ja häpeää. Tästä häpeän ja riittämättömyyden tunteesta hän kertoo kärsineensä koko elämänsä ajan. Kodin ongelmat vaikuttivat myös siihen, että hänestä tuli koulussa häirikkö ja hän joutui myös koulukiusatuksi lihavuutensa johdosta. Myöhemmin hän laihdutti itsensä hyvin laihaksi tämän johdosta.⁴⁰ Lehtinen kapinoi koulussa opettajia vastaan ja tämä kapinointi näkyi myös Lehtisen huonona koulumenestyksenä.⁴¹

Myöhemmin asiat alkoivat muuttua. Lehtisen äiti parantui syövästä. Hänen isänsä alkoi raitistua ja Kalevi Lehtisen suhde isäänsä parantui. Kalevi löysi yleisurheilun ja mieleisiä oppiaineita. Hän kiinnostui koulussa maantiedosta ja kemiasta.⁴² Myöhemmin Kalevin Lehtisen vanhemmat menivät uudelleen naimisiin. Erityisen tärkeää Kalevi Lehtiselle oli, että hänen isänsä koki viimeisinä elinvuosinaan uskoontulon.⁴³

Vuosien aikana Lehtisen elämässä oli monenlaisia traumaattisia kokemuksia, jotka koettelivat hänen elämäänsä. Lehtinen kärsi vuosia itsevihasta ja työnarkomaniasta. Hän sai välillä hoidettua niitä, mutta hän oli usein väsynyt. Lehtinen koki, että työ oli pakoa elämästä ja omasta itsestä. Siihen oli helppo upottaa vihansa ja katkeruus itseään kohtaan.⁴⁴

Työtaakan seurauksena Lehtinen sairastui vatsahaavaan. Hän kärsi myös sepelvaltimotaudista. Lehtisellä todettiin vuonna 1982 kroonisesta vastahaavasta seurannut vatsasyöpä, joka leikattiin. Hän koki saaneensa jatkoajan ja päätti käyttää loppuajan entistä voimakkaammin evankeliumin työlle. Tämän jälkeen hän alkoi myös kirjoittaa, koska koki, että tätä kautta pystyi tavoittamaan paremmin ihmisiä. Lehtinen ei pitänyt kirjoittamisesta ja piti itseään huonona kirjoittajana, mutta vuosien saatossa syntyi useitakin kirjoja muiden avustamana.⁴⁵

Lehtinen kiersi syksyllä 1990 ahkerasti eri missioissa puhumassa ja kouluttumassa ihmisiä. Viimeiset kolme vuotta Lehtinen oli kokenut elämässään ahdistusta ja pahaa oloa. Hän meni syksyllä 1990 juoksulenkillä ja lenkin jälkeen hän menetti tajuntansa suihkussa. Virvotessaan hän koki kovia rintakipuja ja uskoi kuolevansa. Nämä kipukohtaukset lisääntyivät. Lopulta joulukuun lopulla vuonna 1990 Lehtinen sai useita voimakkaita kipukohtauksia. Tapaninpäivän jälkeen Lehtisen olisi pitänyt lähteä saarnaamaan

---

⁴⁰ Valtonen 1989, 24–26.

⁴¹ Lehtinen & Lehtinen 1983, 11–12.

⁴² Valtonen 1989, 24–26.

⁴³ Valtonen 1989, 56–59.

⁴⁴ Valtonen 1989, 70–72.

⁴⁵ Valtonen 1989, 61, 69, 74.

Neuvostoliittoon, mutta puoliso sai estettyä lähdön. Lehtinen meni lääkäriin, joka totesi, että ilman toimenpiteitä tilastollinen odotettu elinikä on yhdestä kolmeen viikkoon. Lehtiselle suoritettiin kuuden verisuonen ohitusleikkaus 9.1.1991.⁴⁶

Ainakin osittain elämäntavoista johtuva sairaus aiheutti Lehtiselle pelkoja, kipuja ja myös syyllisyyttä.⁴⁷ Hän kertoo oppineensa elämään heikkona ja sairauden kanssa.⁴⁸ Hän kuitenkin luotti, että kärsimykset ja niiden syyt olivat Jumalan tiedossa.⁴⁹ Lehtinen tulkitsi, että Jumala tekee työtään kärsimystenkin kautta.⁵⁰ Toisaalta hän ei myöskään yrittänyt selittää kaikkea kärsimystä vaan piti tärkeämpänä turvautumista Kristukseen. Hän näki, että ilman Kristusta kärsimys ei milloinkaan lakkaa. Lehtinen ajatteli, että Kristuksen kanssa kärsineen kärsimykset päättyvät kerran. Viime kädessä ihmisen valinta ei ole se, kärsitäänkö vai eikö kärsitä, vaan kärsitäänkö Jumalan kanssa. Silloin on toivoa.⁵¹ Lehtinen yritti leikkauksen jälkeen hiljentää työtahtiaan, opetella lepäämään ja keskittyä enemmän perheen hyvinvointiin. Pian hän oli kuitenkin entisessä vauhdissaan.⁵²

Lehtinen kertoo pitämässään puheessa heinäkuussa 1995, että hänen vaimonsa Eine koki myös sairauden kärsimykset. Lehtiset olivat menossa missio Volgalle Venäjälle vuonna 1992. Pari päivää ennen lähtöä Volgalle Einelle varmistui, että hänellä oli rintasyöpä. Eine lensi Volgalta takaisin Suomeen leikattavaksi. Tilanne oli hyvin vakava. Näky evankeliumin leviämisestä laittoi Einen palaamaan kolmen viikon päästä leikkauksesta puoliksi sairaalakuntoisena takaisin Venäjälle. Myöhemmin Einen syöpä uusiutui. Syöpää yritettiin hoitaa. Syöpäpesäkkeitä oli useita ja hoitoennuste oli lääkäreiden mukaan hyvin huono.⁵³ Kalevin elämässä koitti suuri suru, kun hänen rakas Eine vaimonsa kuoli syöpään vuonna 1996.⁵⁴ Eine jakoi Kalevin kanssa saman näyn evankelioimisesta ja hän oli Kaleville tärkeä ystävä, tukija ja työtoveri. Lehtiset kirjoittivat yhdessä tekemäänsä kirjaan, että he tahtoivat elää yhdessä niin, että heidän yhteisen elämän välityksellä mahdollisimman moni ihminen olisi kerran taivaassa Jumalan luona.⁵⁵

---

⁴⁶ Lehtinen, Rakkaus hoitaa, 1991.

⁴⁷ Valtonen, 1992, 117.

⁴⁸ Lehtinen, Rakkaus hoitaa, 1991.

⁴⁹ Valtonen 1992, 108, 131.

⁵⁰ Valtonen 1992, 128.

⁵¹ Valtonen 1992, 131.

⁵² Valtonen 1992, 118, 126.

⁵³ Lehtinen, 1995, Ihmeitä on tapahtuva, Joensuu (heinäkuu, netti video)

⁵⁴ Suomen teologit 2010, 547.

⁵⁵ Lehtinen & Lehtinen 1983, 237.

2.2 Nuoruuden uskonnollinen kääntymys

Kalevi Lehtinen ei ollut nuorempana kiinnostunut uskonnollisista kysymyksistä. Hän sanoo, että kristinuskolla ja hänellä ei ollut mitään todellista tekemistä keskenään. Lehtinen piti mahdollisena Jumalan olemassaolon, mutta näki että Jumalalla ei ole mitään tekemistä hänen kanssaan.⁵⁶ Lehtisen elämän käännekohta tapahtui kun, hän opiskeli Keravan lukiossa. Vuonna 1952 järjestettiin Keravalla kristilliset teinipäivät. Kalevi Lehtinen oli saatu mukaan mainosjulisteen kantajaksi.⁵⁷ Saapuneiden vieraspaikkakuntalaisten nuorten aitous, tilaisuuksien iloinen ilmapiiri ja puheiden sanoma vaikuttivat Lehtiseen. Tapahtuman viimeisissä seuroissa itsenäisyyspäivän iltana 6.12.1952 esitettiin kutsu tulla uskoon, ja niin Lehtinen koki käänteentekevän hengellisen murroksen. Hän oli tuolloin 16-vuotias.⁵⁸

Lehtinen on kuvannut elävästi Radio Patmoksen haastattelussa ja kirjassaan *Rakkautta loppuun asti* tilaisuuden ja tapahtumat. Simo Talvitie niminen pappi puhui tilaisuudessa ja kertoi miten ihminen vastaanottaa evankeliumin. Tilaisuudessa Lehtisen viereen istui Seppo, joka oli lääketieteen opiskelija. Hän kysyi: "Mitä sä tahtoisit?" Lehtinen sanoo, että hänellä ei ollut pienintäkään aavistusta, mitä tässä tilanteessa pitäisi sanoa. Lehtinen sai lopulta sanottua, että haluaisi olla uskovainen.⁵⁹ Tämän jälkeen Seppo luki Raamatusta mitä Jeesus sanoo Ilmestyskirjassa 3:20: *"Katso minä seison ovella ja kolkutan, jos joku kuulee minun ääneni ja avaa oven, niin minä käyn hänen tykönsä sisälle."*⁶⁰ Tämän jälkeen Seppo selitti, että Jeesus tahtoo tulla Lehtisen henkilökohtaiseksi Vapahtajaksi. Seppo kertoi, että tämän voi tehdä yksinkertaisesti rukoilemalla. Lehtinen esitti kysymyksiä omasta huonoudestaan, liian kaukana olemisestaan, kieroudestaan.⁶¹ Silloin Seppo vastasi Lehtisen kysymykseen Johanneksen evankeliumissa 6:37 kohdassa olevilla Jeesuksen sanoilla: *"Sitä, joka minun tyköni tulee, minä en heitä ulos."*⁶² Lehtinen kertoo ymmärtäneensä, että ei ollut liian huono Jeesukselle. Tämän jälkeen he rukoilivat yhdessä. Lehtinen kuvailee, että ei kokenut rukouksessa mitään suurenmoista. Hän kertoo olleensa jännittynyt. Rukoushetki oli rauhallinen. Lehtinen kertoo ymmärtäneensä tekevänsä jotain peruuttamatonta ratkaisua elämänsä suunnasta. Hän kertoo pyytäneensä, että Jumala ottaisi hänen elämänsä käsiinsä. Tämän jälkeen Seppo näytti vielä Raamatusta, että Jeesus todella teki niin.⁶³ Tämä Lehtisen

---

⁵⁶ Lehtinen, 1983, 12.

⁵⁷ Lehtinen, 1983, 17.

⁵⁸ Valtonen 1989, 28–29.

⁵⁹ Come Home, Patmos radio, Studiossa Kalevi Lehtinen, 21.1.2004.

⁶⁰ Lehtinen 1985, *Rakkautta loppuun asti*, 78.

⁶¹ Come Home, Patmos radio, Studiossa Kalevi Lehtinen, 21.1.2004.

⁶² Lehtinen 1985, *Rakkautta loppuun asti*, 78.

⁶³ Lehtinen & Lehtinen 1983, 17.

oma uskonratkaisu oli samanlainen, mihin Lehtinen itsekin haastoi evankelistana muita ihmisiä.

Lehtisen uskoontulon jälkeiselle ajalle oli erityistä pelastusvarmuuden etsiminen ja ripittäytyminen. Hän koki kuitenkin, että rippiin kuuluvan synninpäästön kokemus kesti vain hetken aikaa. Tämä taas johti uuteen ripittäytymiseen.⁶⁴ Lehtinen kertoo, että ajatteli aluksi, että hän ei tee uskoon tulon jälkeen enää syntiä. Kuitenkin hän huomasi, että teki erilaista syntiä ja joka päivä oli ripittäydyttävä uudelleen. Hetken olo olikin helpottunut, mutta taas hän huomasi langenneensa uudelleen. Nämä alkuajan omantunnon tuskat lähtivät lopulta aukeamaan, kun Lehtinen löysi Raamatusta varmuuden Jumalan lapsena olemisesta. Hän kuvaa, että Raamatun sanalla hän pystyi rauhoittamaan oman tunteensa ja kokemuksensa ja saaneensa varmuuden alkuajan epävarmaan uskoon. Raamatusta tulikin Lehtisen uskonnäkemyksen auktoriteetti.⁶⁵

Yhdeksän kuukautta uskoontulon jälkeen Lehtinen oli lopulta saanut varmuuden Jumalan lapseudesta. Hän istui elokuun alussa vuonna 1953 Keravan asunnossa ja mietti elämänsä suuntaa. Hän kertoi ymmärtäneensä, että kerran hän on Jumalan luona ikuisuudessa, mutta mietti mihin käyttää elämässään sen välisen ajan. Toisen Korinttilaiskirjeen viides luku sai hänet vakuuttuneeksi, että hänen elämänsä tarkoitus oli Jeesukselle eläminen.⁶⁶ Hän määritteli omaa elämänsä tarkoitusta niin, että Kristuksen rakkaus sytyttää hänet elämään ja toimimaan niin, että kerran mahdollisimman moni olisi Jumalan luona hänen elämänsä tähden.⁶⁷ Lehtinen kertoo rukoilleensa tämän jälkeen ja antaneensa elämänsä Jumalalle tätä tarkoitusta varten. Tämä hetki teki hänestä omiensa sanojensa mukaan evankelistan ja valtuutetun ilonjakajan.⁶⁸ Tässä yhteydessä hän teki suunnitelman elämäänsä varten, joka johdatti hänet hakemaan teologiseen tiedekuntaan. Sinä päivänä muuttuivat aiemmat ajatukset kemistinurasta ja äidinkielen opiskelusta. Lehtisen koki, että voi antaa parhaan panoksen Jumalan valtakunnan työlle teologina ja pappina.⁶⁹ Lukion ja armeijan jälkeen hän aloitti teologian opiskelut Helsingin yliopistossa vuonna 1955.⁷⁰

---

⁶⁴ Lehtinen & Lehtinen 1983, 25.

⁶⁵ Lehtinen & Lehtinen 1983, 28.

⁶⁶ Lehtinen & Lehtinen 1983, 235.

⁶⁷ Lehtinen & Lehtinen 1983, 236.

⁶⁸ Come Home, Patmos radio, Studiassa Kalevi Lehtinen, 21.4.2004.

⁶⁹ Lehtinen & Lehtinen 1983, 236.

⁷⁰ Rikkinen 2011.

2.3 Evankelistan tehtävät

Ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä Lehtinen tutustui Kansan Raamattuseuran Säätiön (KRS) toiminnanjohtajaan Mauri Tiilikaiseen, joka tarjosi hänelle kesätöitä. Lehtinen lähti toteuttamaan Uuras Saarnivaaran johdolla telttakoukousia ympäri Suomea kesällä 1956.⁷¹ Hän koki tässä tehtävässä vaikeuksia. Lehtinen kertoo lähteneensä matkaan epäkypsään tapaansa ja osaamisen tunnossa. Pian hän koki olevansa liian kokematon töissä. Tästä huolimatta hän rukoili, että Jumala voisi häntä käyttää. Lehtisen näky alkoi vahvistua.⁷² Vaikutteita Lehtinen kertoo saaneensa ruotsalaiselta Vapaakirkko taustaiselta evankelistalta Frank Mangsilta. Myös yliopiston luennoilla kuullut kertomukset herrnhutilaisten lähetystyöstä ja työnäystä vaikuttivat häneen.⁷³ Frank Mangs edustaa amerikkalaista 1800-luvun herätyskristillisyyttä uudestisyntymisen ja pyhityksen käsityksineen. Kansan Raamattuseura (KRS) perustettiin Mangsin ympärille syntyneen herätyksen organisaatioksi.⁷⁴

Kolmen vuoden yliopisto-opiskelun jälkeen Lehtinen mietti teologisten opintojen lopettamista. Hän koki olevansa liian rikkiäinen ja heikko hengelliseen työhön. Lehtinen opiskeli lopulta teologiaa kahdeksan vuotta, koska ei pitänyt itseään oikeutettuna julistamaan evankeliumia.⁷⁵ Hän löysi taas Raamatusta apua ja teologian opinnot jatkuivat. Opiskeluaikanaan Lehtinen kuvaa itseään voimakkaaksi lain saarnaajaksi. Hän kulki nuorisokokouksissa ja kouluissa saarnaamassa kovaa lakia ja kertoo yrittäneensä piiskata lapsia liikkeelle. Psalmi 103 vaikutti Lehtisen armonkäsitykseen ja tällä oli myös suuri vaikutus hänen tulevalle julistukselleen. Hän ymmärsi, ettei hänen tarvitse täyttää mitään elämäntyyliä kelvataksaan Jumalalle. Lehtinen ymmärsi olevansa Jumalan lapsi, joka saa paistatella Hänen rakkauden auringonpaisteissa.⁷⁶

Opiskeluvuosina hän tutustui myös kotitalous-opettaja Eine Valajaan. Lehtinen työskenteli opintojensa ohella opettajana Helsingissä ja Raahessa vuosina 1959 – 1962. Vuonna 1958 Eine ja Kalevi avioituivat. He saivat kolme lasta: Terhi 1959, Miika 1961 ja Mirjam 1965.⁷⁷ Eine ja Kalevi työskentelivät samassa koulussa ja tekivät myös yhdessä hengellistä työtä. Tämä aika oli tärkeää myös tulevan yhteisen hengellisen työn kannalta.⁷⁸ Lehtinen valmistui teologian kandidaatiksi vuonna 1963 ja toimi Karjalan yhtenäiskoulussa

---

⁷¹ Valtonen 1989, 38–40.

⁷² Lehtinen & Lehtinen 1983, 237–238.

⁷³ Lehtinen 1989, 41.

⁷⁴ Heikkilä 1977, 166.

⁷⁵ Kotimaa 3/1987, 6.

⁷⁶ Lehtinen & Lehtinen 1983, 237.

⁷⁷ Suomen teologit 2010, 547

⁷⁸ Lehtinen & Lehtinen 1983, 239.

uskonnon opettajana. Papiksi hänet vihittiin vuonna 1964 ja tämän jälkeen hän palasi takaisin Kansan Raamattu Seuran (KRS) opiskelijatyön pääsihteeriksi. Lehtinen aloitti opiskelijatyön Helsingissä ja tämä toiminta kasvoi merkittäväksi kristilliseksi opiskelijatoiminnaksi.⁷⁹

2.4 Kansainväliset tehtävät ja missiot

Lehtinen toimi valmistumisensa jälkeen vuosia nuoriso- ja opiskelijatyössä.⁸⁰ Hänen näkynsä työssä kuitenkin laajeni ja hän halusi toimia laajempi alaisesti evankelointityössä. Tähän avautui mahdollisuus, kun Lehtinen tutustui Campus Crusade for Christ-järjestön (CCC) perustajan ja johtajan Bill Brightin kanssa. Lehtinen sai vuonna 1966 kutsun Berliiniin Maailman evankelioimiskonferenssiin. Hän lähti tänne innoissaan, koska halusi tutustua kokeneempiin julistajiin.⁸¹ Lehtinen tapasi konferenssissa Bill Brightin. Keskustelut Brightin kanssa olivat ratkaisevia Lehtisen ajatuksille tulevaisuudesta. Lehtinen kertoo, että hänellä oli noina vuosina kaksi kysymystä, johon etsi vastausta, miten hän voisi elää Pyhän Hengen täyttämää elämää ja miten hän pääsisi irti tietynlaisesta sooloilusta. Hän kertoo saaneensa parhaimman vastauksen Brightilta. Lehtinen kertoo, että Brightissa yhdistyi kolme asiaa: Jumalan varaukseton armo Kristuksessa, Pyhän Hengen voima tässä ja nyt, sekä selväpiirteinen opetuslapseuteen perustuva moninkertaistamissuunnitelma. Tämä oli myös se mitä Lehtinen kertoo olleensa etsimässä.⁸² Lehtinen sai kaipaamaansa tukea Brightilta evankelioimistyölleen ja tulevaisuuden suunnitelmille. Tämän kautta avautuivat ovet myös ulkomaille. Toinen tärkeä henkilö, jonka Lehtinen tapasi Berliinin konferenssissa oli Billy Graham. Hänellä oli vielä vuosikymmenienkin päästä suuri vaikutus Lehtisen elämään. Konferenssi oli siis todella tärkeä Lehtisen elämänkulussa ja se muutti Lehtisen elämää.⁸³

Lehtiseen otettiin yhteyttä ja häntä pyydettiin CCC:n palvelukseen töihin. Kyseisessä järjestössä työskenneltiin yhdessä avioparina ja myös Kalevin Eine vaimo lähti työhön mukaan. Aluksi KRS lähetti heidät puoleksi vuodeksi Kaliforniaan saamaan CCC:n työntekijäkoulutuksen. Yhdysvalloista palattua Lehtinen ryhtyi kehittämään KRS:n opiskelijatyötä yhteistyössä CCC:n työntekijöiden kanssa. Vuonna 1972 Lehtinen siirtyi pysyvästi CCC:n palvelukseen. Uuden työn myötä koko Lehtisen perhe muutti Saksan Liittotasavaltaan Kandernin pikkukaupunkiin vuonna 1974. Kaiken kaikkiaan 70-luvun alku merkitsi Lehtisen läpimurtoa kansainvälisten evankelistojen joukkoon. Hän puhui erilaisissa

---

⁷⁹ Valtonen 1989, 44–50.

⁸⁰ Heino 1997, 102.

⁸¹ Suomen teologit 2010, 547-548

⁸² Lehtinen & Lehtinen 1983, 240–241.

⁸³ Suomen teologit 2010, 547-548

suurissa kansainvälisissä tilaisuuksissa kuten mm Euroopan evankelioimiskongressissa 1971, Exploissa: Dallasissa 1972, Guatemala Cityssa 1973, Soulissa 1974. Lehtinen osallistui myös vuonna 1974 kansainväliseen konferenssiin, jossa perustettiin Lausannen liike.⁸⁴

Lehtinen oli pidetty työntekijä ja hän eteni työssään johtotehtäviin. Alkuvuosina Lehtinen toimi CCC:n Euroopan työn työntekijäkoordinaattorina ja vastasi työntekijöiden kouluttamisesta. Vuonna 1976 hänestä tuli Keski-Euroopan työn aluejohtaja ja vuonna 1977 hänet valittiin CCC:llä Euroopan toiminnanjohtajaksi. Järjestö kasvoi Lehtisen toimiessa johtotehtävissä. Lehtisen toiminnanjohtajakaudella CCC:n Euroopan työ oli vaikuttamassa siihen, että yhdessätoista maassa toteutettiin ja järjestettiin Tässä Elämä kampanjoita. Tämä kampanja toteutettiin myös Suomessa vuonna 1981 KRS:n ja luterilaisten seurakuntien yhteistyönä. Suomessa järjestetyn kampanjan alussa koulutettiin 8000 seurakuntien maallikkoa puhelinkontaktin ottamiseen ja pienryhmien vetäjiksi. Kampanjan aikana otettiin yhteyttä lähes 700 000 suomalaiskotiin kahden viikon aikana. Kirkossakäyntitilastot osoittivat 300 prosentin kasvua jumalanpalveluksissa ja pienpiireihin tuli mukaan tuhansia uusia ihmisiä. Suomessa tätä kampanjaa kutsuttiin nimellä, Se löytyy ja sitä mainostettiin kovasti myös mainoskyltein, busseissa tarroilla ja lehdissä.⁸⁵

Lehtisen elämän seuraaviin vuosiin kuului kärsimystä ja koettelemuksia. Nämä kärsimykset jättivät Lehtisen sanomaan ja persoonaan jälkensä. Syöpäleikkauksen jälkeen vuonna 1982 Lehtinen koki, että hän siirtyy pian kokopäiväiseksi julistajaksi. Hän joutui kuitenkin vielä olemaan kiinni johtotehtävissä monia vuosia. Hän koki myös, että Jumala antoi hänelle vielä lisää elinaikaa, jotta hän voisi keskittyä enemmän julistamaan evankeliumia.⁸⁶

Hän mietti myös, miten voisi käyttää vuotensa parhaiten. Hän ajatteli, että kirjoittamalla hän pystyisi tavoittamaan useampia ihmisiä kuin julistamalla. Lehtinen ei itse pitänyt kirjoittamisesta ja piti itseänsä huonona kirjoittajana. Hän päätti kuitenkin kirjoittaa vuonna 1983 vaimonsa Einen avustuksella kirjan *Löytöretkellä*. Kirjoja syntyi vielä myöhempinä vuosina lisääkin.⁸⁷

Kyseiseen aikaan CCC:n työssä oli käynnissä suuri evankelointistrategian uudistaminen. Lehtinen halusi olla mukana tässä uudistamisprosessissa. Tästä strategiasta käytettiin nimeä Eurooppa 2000. Sen perusidea oli yksinkertainen. Päämäärä oli käynnistää

---

⁸⁴ Valtonen 1989, 69.

⁸⁵ Valtonen 1989, 99–104.

⁸⁶ Valtonen 1989, 14.

⁸⁷ Lehtinen & Lehtinen 1983, 8 – 9

Euroopassa mahdollisimman kattavien suurimuotoisten tapahtumien ketju. Niiden toteutuksen suunnitelmana on saada liikkeelle koko kohdealue, mieluiten suuri kaupunki tai yhtenäinen maakunta. Tarkoituksena että evankeliumi saadaan tätä kautta jokaiselle ihmiselle. Eurooppa 2000 suunnitelma edellytti suurkokouksia evankelistoineen, myös maallikkojen työpanos oli hyvin tärkeä. Tarkoitus oli, että evankelista jatkaa maallikkojen alkamaan työtä. Hän esittää evankeliumin tavalla, jolla jokainen sen voi ymmärtää, jotta mahdollisimman moni voisi tehdä henkilökohtaisen ratkaisun. Tämän tapahtuman jälkeen strategia oli, että paikallisseurakunnat ja maallikot huolehtivat siitä, että uskoon tulleet ihmiset löytävät paikkansa seurakuntien toiminnassa ja tulevat mukaan seurakunnan toimintaan.⁸⁸ Kyseistä kampanjaa suunniteltiin noin parin vuoden ajan ja sen toteuttaminen sai muotonsa vuonna 1985 Euroopan johtotiimin kokouksessa Barcelonassa.⁸⁹

Lehtinen koki olevansa nyt valmis siirtymään uusiin tehtäviin ja hän siirtyi pois CCC:n johtotehtävistä vuonna 1987. Vuosi 1987 oli käännteentekevä vuosi Lehtisen elämässä. Helsingin olympiastadionilla järjestettiin elokuussa evankelioimistapahtuma Missio Helsinki, jossa puhujana oli yhdysvaltalainen evankelista Billy Graham. Lehtinen tulkkasi Billy Grahamia kokouksissa. Kyseinen tapahtuma oli poikkeuksellisen suuri Suomessa ja keräsi ison määrän ihmisiä olympiastadionille. Tätä tapahtumaa varten perustettiin Campus Crusadessa oma osasto nimeltä Missio Eurooppa. Tähän aikaan Lehtinen teki vielä työtä Saksasta käsin.⁹⁰

Elokuussa 1987 järjestetyn Missio Helsingin myötä tapahtui Lehtisen irtautuminen CCC:n Euroopan johtotehtävistä ja hän siirtyi kokopäiväiseksi evankelistaksi. Tässä tärkeänä osana olivat Grahamin puheet Lehtisestä. Graham sanoi, että missiot eivät pääty Missio Helsinkiin. Graham sanoi, että suomalaiset eivät tarvitse kuitenkaan saarnamiehiä Yhdysvalloista, koska heillä on Grahamin ystävä Kalevi Lehtinen.⁹¹

Lehtisen kalenteri alkoi täyttyä nopeasti. Vuoden 1987 elokuun lopussa Lehtisen kalenterissa oli 16 puhujakutsua missioihin eripuolelle Suomea. Näistä yksi esimerkki on Missio Joensuu. Eurooppa 2000 strategia sovellettiin käyttöön Missio Joensuussa vuonna 1988. Missio oli onnistunut ja kyseisestä missiosta on myös Lehtisen *Löydät rauhan* puhe. Missio Joensuun valmistelut veivät yli vuoden. Joensuun kaupungin kristityt kerääntyivät ympäri vuoden rukoilemaan yhdessä ja maallikot saatiin aktivoitua mukaan järjestelyihin.

---

⁸⁸ Valtonen 1989, 105.

⁸⁹ Valtonen 1989, 99 – 104.

⁹⁰ Valtonen 1989, 16.

⁹¹ Valtonen 1986, 106.

Järjestelyjen aikana maallikot koulutettiin eri tehtäviin ja mission toteutuksen aikana 11 000 kotia sai henkilökohtaisen kutsun saapua tilaisuuksiin. Missio pidettiin elokuun lopussa. Lehdistö ja radio seurasivat missiota aktiivisesti ja Lehtinen oli mukana radio-ohjelmissa. Missio Joensuun tuloksia tutkittiin Kirkon tutkimuskeskuksessa ja iltojen kokonaiskävijämäärä oli 20 000 kuulijaa. Heistä joensuulaisia arvioitiin olleen 9000 ja näistä 800 ilmaisi tulleen uskoon.⁹²

Tämä Joensuun missio oli Lehtiselle ensimmäinen yhteinen suurimuotoinen evankelioimistapahtuma sen jälkeen, kun hän oli jäänyt kokopäiväiseksi evankelistaksi. Missio Joensuulla testattiin myös käytännössä Eurooppa 2000 suunnitelman toteutumista. Tämän tapahtuman jälkeen Lehtiselle tuli paljon lisää kutsuja missioista eripuolella Suomea.⁹³

Nämä vuodet CCC:stä irtautumisen jälkeen olivat kiireisiä ja matkapäiviä kertyi jopa 250 vuodessa.⁹⁴ Nämä seikat nostivat Lehtisen kärsimän itsevihan ja työnarkomanian taas esiin. Nämä oireet olivat 1980-luvun lopussa paranemassa hitaasti.⁹⁵

Lehtinen kuitenkin jatkoi kiireellistä työtahtia väsymyksestä huolimatta. Lokakuussa 1990 oli vuorossa Lehtisen elämän merkittävin missio tilaisuus. Kyseessä oli kolmipäiväinen Missio Leningrad, joka järjestettiin Lenin-hallissa. Ennen mission alkua oli Neuvostoliittoon julistettu uskonnonvapauslaki. Missiota mainostettiin paljon ja sen teema oli Jumala antaa toivon. Halli tuli täyteen ja siellä oli noin 60 000 ihmistä ja viimeisenä iltana lähetys tuli myös sensuroimattomana lähetyksenä televisiosta Neuvostoliitossa. Erilaisten mittauksen perusteella arvioinnit televisiokatsojista ovat vaihdelleet noin kymmenen ja seitsemänkymmenen miljoonan välillä.⁹⁶ Lehtinen esitti aina alttarikutsun tilaisuuden lopuksi ja siihen vastasi iso määrä ihmisiä. Ensimmäisenä iltana, ehkä noin 15 000 ihmistä.⁹⁷ Lehtinen ja työtiimi sai kuulla missiosta ja sen tuloksista paljon rohkaisevaa palautetta. Monien seurakuntien kävijämäärät eri kirkkokunnissa moninkertaistuivat.⁹⁸

Leningradin mission jälkeen Lehtinen sairastui sepelvaltimotautiin ja hänelle tehtiin leikkaus.⁹⁹ Leikkauksen jälkeen Lehtisen piti vähentää työtahtia ja viettää perheen kanssa aikaa.¹⁰⁰

---

⁹² Valtonen 1989, 107 – 109.

⁹³ Valtonen 1989, 111.

⁹⁴ Valtonen 1992, 117.

⁹⁵ Valtonen 1989, 70 – 72.

⁹⁶ Valtonen 1992, 134.

⁹⁷ Valtonen 1992, 53.

⁹⁸ Valtonen 1992, 134.

⁹⁹ Valtonen 1992, 42 – 43.

¹⁰⁰ Valtonen 1992, 51 – 52.

III Lehtisen analyysi maailmantilanteesta ja ihmisten yritykset saavuttaa rauha

3.1 Kuva maailmantilanteesta

Kalevi Lehtisen maailmankuvan avaimena oli ajatus syntiin langenneesta ihmisestä. Hän näki, että syntiinlankeemuksen seurauksena ihminen ei ollut kykenevä elämään rauhassa Jumalan kanssa, eikä toisten ihmisten kanssa.¹⁰¹ Lehtinen ajatteli, että koko luomakunta on joutunut synnin alle syntiinlankeemuksessa ja synti vaikuttaa syvällä ihmisen koko olemuksessa. Syntisyys ei ole Lehtisen mukaan vain pinnallista tekojen tekemistä. Ihminen tekee synnillisiä tekoja, koska hän on syntinen. Ihminen on paha ja Jumalaa vastaan taisteleva olento, joka pitää synnin tekemisestä. Lehtinen näkee, että syntinen ihminen saa rangaistuksensa synnistä, mutta uskovan ihmisen rangaistus on siirretty Kristuksen päälle.¹⁰²

Lehtinen kanto syvää huolta kärsivästä maailmasta, etenkin Euroopasta. Hän oli huolissaan nuorten apatiasta ja elämän näköalattomuudesta.¹⁰³ Kalevi Lehtinen oli evankelista, joka näki tehtäväkseen saavuttaa ihminen yhteyteen Jumalan kanssa. Tähän yhteyteen ihminen pääsi vain Jeesuksen Kristuksen henkilökohtaisen Vapahtajana tuntemisen kautta. Lehtisen pelastus käsitys vaikutti myös siihen, että hän näki ihmisen voivan saavuttaa elämässään rauhan, kun saavuttaa ensin rauhan Jumalan kanssa. Hän näki ihmisen henkilökohtaisella rauhalla Jumalan kanssa olevan myös seurauksia yhteiskunnassa vallitsevaan rauhaan. Sodan ja kriisit koko maailmanhistoriassa olivat seurausta ihmisen pahuudesta.¹⁰⁴

Kalevi Lehtinen muutti Saksaan vuonna 1974. Hän seurasi läheltä miten kylmän sodan tilanne vaikutti ihmisiin ja yhteiskuntaan. Hänen kuvansa maailmantilanteesta ja konflikteista perustui omien havaintojen ohella myös tieteeseen ja historiaan. Näitä havaintojaan hän toi esille puheissaan, jotka toimivat tutkimukseni lähdemateriaalina. Hän nosti esille myös omia havaintojaan ja mielipiteitään ihmiskunnan tilanteesta kirjoissaan ja muussa materiaalissa. Puheet ja kirjat ovat ensisijaisesti tarkoitettu tähtäämään siihen, että ihminen löytää henkilökohtaisen suhteen Jeesukseen, eivätkä ne ole siis vain yhteiskunnallisia kannanottoja.

Kalevi Lehtinen puhui vuonna 1985 luonnon tuhoamisesta, jonka ihminen saa aikaan tuhoamisvimmassaan. Puheen aikana Lehtinen nostaa esille erilaisia ihmisten pelkoja.

---

¹⁰¹ Lehtinen 1987, Jumala sinun puolellasi, 41.

¹⁰² Lehtinen 1987, Jumala sinun puolellasi, 41-43.

¹⁰³ Häkkinen 2014, takakansi.

¹⁰⁴ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku, 1985.

Hän kuvaa, kuinka osa ihmisen peloista on laajoja käsitteitä kuten sodan pelko. Keski-Euroopassa tämä on suuri todellinen ongelma ja pelko. Lehtinen nostaa myös esiin, että ihmiset pelkäävät myös saastumista, joka on todellinen ongelma. Lehtisen asuinpaikalla Länsi-Saksan kukkuloilla on paljaita havupuita. Puissa ei ole neulasia ja jossain paikoissa 60 – 70 prosenttia metsästä on paljasta ja kuollutta. Lehtinen sanoo ihmisten myrkyttäneen puut ja metsänomistajat eivät voi mitään tilanteelle. Nuoret, jotka taistelevat asioiden puolesta toteavat, että tänään puut ja huomenna ihmiset. Lehtinen sanoo, että me ihmiset olemme ongelmissa ja pian maailma käy asumiskelvottomaksi.¹⁰⁵

Lehtinen teki työtä nuorien parissa Länsi-Saksassa ja näki myös, miten nuoret nousivat ajamaan rauhanliikkeen myötä myös aktiivisesti ympäristö asioita. Rauhanliike vahvisti myös poliittista nousua tekevää liikettä Länsi-Saksassa, joka oli kylmän sodan idän ja lännen vastakkainasettelun näyttämö. Poliittinen vihreä liike teki myös nousua ja nuoret olivat aktiivisia liikkeessä. Vihreän liikkeen pohja oli kansalaisaloitteiden verkoston toiminnassa ja ydinvoiman vastaisessa liikkeessä, joka yhdisti konservatiivista, teknokratiavastaista maaseutua ja modernisaatio kriittistä koulutettua yläluokkaa. Myös Suomessa kansalaisaktivismi ympäristöasioiden pohjalta oli vahvaa ja sen toiminnan kautta syntyi myös Vihreä puolue. Suomen vihreät tekivät yhteistyötä Länsi-Saksan aatetovereiden kanssa.¹⁰⁶

Lehtinen sanoo, että lähempänä kuin nämä pelot ovat ihmiset omat sisäiset pelot ja ongelmat. Suurimmat pelot eivät nouse isoista maailmanlaajoista ongelmista tai näistä muista henkilökohtaisista peloista. Ne nousevat jostain syvempää ihmisen sisimmistä. Tämä ihmisen perusturvattomuus vaikuttaa siihen, että ihminen pelkää. Hän näkee, että pelon syvimpiä syitä ovat tyhjiys, kuolema, uskonasiat, syyllisyys ja yksinäisyys. Näitä hän käsittelee puheessaan tarkemmin.¹⁰⁷

Lehtinen sanoo vuoden 1985 puheessaan *Sodan pelko viisauden alku*, että Yhdysvaltojen presidentin Reaganin ja Neuvostoliiton silloisen pääsihteerin Gorbatsšovin välisen vaikuttavan ihmisen elämään tässä ja juuri nyt. Lehtinen viittaa kyseiseen Genevessä marraskuussa 1985 järjestettyyn tapaamiseen.¹⁰⁸ Lehtinen asuu Saksan puolella lähellä Geneveä ja seurasi tuolloin, miten itsemurhien ja psyykkiset häiriöiden määrä kasvoi ihmisillä tämän tuloksettoman neuvottelun myötä.¹⁰⁹ Lehtinen nostaa esille, että aina kun nämä suurjohtajat puhuvat ydinsodan rajoittamisesta koko Euroopan väki vapisee. Lehtinen pohtii,

---

¹⁰⁵ Lehtinen, Kun elämä pelottaa, 1985.

¹⁰⁶ Aalto 2018, 150-151.

¹⁰⁷ Lehtinen, Kun elämä pelottaa, 1985.

¹⁰⁸ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁰⁹ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

että syy miksi ihmiset vavahtavat on se, että he tietävät Yhdysvallat ja Neuvostoliitto eivät rajoita ydinsotaa omaan maahansa vaan Eurooppaan.¹¹⁰ Lehtinen kuvailee näiden tavallisten ihmisten kokemusten kautta, kuinka heidän elämässään kuoleman pelko oli läsnä ja toisaalta myös sitä, että kuinka voimakas vaikutus poliittisilla päättäjillä oli ihmisten elämään.

Ydinsodan ehkä merkittävin teoreetikko Herman Kahn sanoi, että rajoitettu ydinaseen käyttö ei onnistu, vaan sota laajenee eri vaiheiden kautta totaaliseksi sodaksi. Ydinsodan rajoittaminen on siis utopiaa ja ihmiset ymmärtävät tämän.¹¹¹

Väkivaltaiset konfliktit ovat olleet osa ihmiseloa historian alkuhämäristä lähtien. Historian kuluessa sotaan on lähdetty mitä erilaisimmista syistä: kunnian puolustamiseksi, koston vuoksi, sotasaaliin keräämiseksi tai pelkästä seikkailunhalusta.¹¹² Sotaa on kutsuttu ihmisten väliseksi sosiaaliseksi toiminnaksi. Sotia on ollut ihmiskunnan alkuajoista lähtien. Vanhaan aikaan ne ovat olleet paikallisia sotia.¹¹³ Uutena aikana 1900-luvulla sodista on tullut totaalisia ja ne koskevat useita eri kansakuntia.¹¹⁴ Kalevi Lehtisen mielestä historia todistaa, että ihmiskunta ei ole kykenevä elämään rauhassa keskenään. Erityisen selvänä Lehtisen näkemys mainitaan *Löydät rauhan* -puheessa, jonka hän piti vuonna 1988. Tässä puheessaan hän perustelee väitettään nostamalla esille Norjan tiedeakatemian tutkimustuloksen noin vuodelta 1970. Lehtinen sanoo maailmanhistorian olevan myös samalla sotienhistoriaa.¹¹⁵

Norjan tiedeakatemian tutkimuksessa tutkittiin kirjallisten lähteiden perusteella maailman sotia.¹¹⁶ Tutkimus osoitti, että historiaa on aloitettu kirjoittaa 3600 – 3700 ekr.¹¹⁷ Ensimmäiset dokumentoidut sodat organisoitujen sotajoukkojen välillä käytiin sumerilaisten kaupunkivaltioiden välillä Etelä-Mesopotamiassa noin 3000-2500 ekr.¹¹⁸ Lehtinen sanoo, että historian ensimmäisistä lähteistä lähtien laskettiin vuoteen 1970 mennessä ihmiskunnan saaneen aikaan 14 513 sotaa. Näistä kaikista vuosista, joita on tutkittu, löytyi ainoastaan 292 vuotta, joiden aikana ei historian lähteiden mukaan ole ollut sotaa. Lehtinen sanoo, että ihminen ei ole kyennyt rauhaan kyseisinä 292 vuotenakaan. Kyseisistä vuosista ei ole vain jäljellä kirjallisia dokumentteja sodista, vaikka sotia on ollutkin.¹¹⁹

---

¹¹⁰ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹¹¹ Hägglund, Rauhan utopia, 2014, 50.

¹¹² Malkki, Marjomaa, Raitasalo, Karasjärvi, Sipilä, 2008, 7.

¹¹³ Kaldor, Uudet ja vanhat sodat, 2001, 26.

¹¹⁴ Kaldor Uudet ja vanhat sodat, 2001, 39.

¹¹⁵ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹¹⁶ Lehtinen, Tie auki rauhaan, 1989.

¹¹⁷ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹¹⁸ David 2016, 16.

¹¹⁹ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

Lehtinen sanoi puheessaan vuonna 1988, että tutkimuskyselyn mukaan seitsemänkymmentä prosenttia Saksan yliopiston nuorista ei usko, että maailma on pystyssä vuoteen 2000 saakka. Lehtinen nostaa esille sen, että voimme miettiä miten tämä vaikuttaa nuorten elämään. Nuoret ajattelevat, että heillä on korkeintaan 15 vuotta elinikää jäljellä. Tämä vaikuttaa luonnollisesti koko nuorten ajatteluun ja Lehtinen nostaa esimerkkejä mihin tämä hänen mielestään vaikuttaa: Nuoret miettivät kannattaako mennä naimisiin. Tai mitä järkeä on opiskella, kun he kuitenkin pian kuolevat. Mitä järkeä hankkia lapsia. Lehtinen nosti esille, että nuorilla ei ole motivaatiota elämiseen, kun ajattelevat kuitenkin pian kuolevansa.¹²⁰

Aseistariisumisneuvotteluja käytiin kuitenkin suurvaltojen välillä, vaikka ne eivät aina tuottaneetkaan toivottua lopputulosta. Presidentti Reagan tapasi Neuvostoliiton johtajaksi nousseen Mihail Gorbatšoviin ensi kertaa Genevessä 19.11.1985. Silloin keskusteltiin mm. ydinaseiden vähentämisen mahdollisuudesta ja ohjusten torjuntajärjestelmästä, mutta tapaaminen jäi tunnustelujen luonteiseksi.¹²¹

Lehtisen ajatuksia maailmantilanteesta kuvastaa myös 9.3.1988 lähetetty lähettäjäkirje hänen työnsä tukijoille. Tässä kirjeessä hän kertoo Irlannin matkastaan, joka herätti hänen sisimmässään syvää huolta. Lehtinen kertoo olleensa tutustumassa vuonna 1988 Irlantiin ja hän kertoo Irlannin tilanteen kuvaavan pienoiskoossa koko Euroopan mielialaa. Lehtinen sanoo, että koko Irlannin kansan elämän vire oli alakuloinen. Taloudelliset näkymät eivät olleet hyvät. Kolmessa ja puolessa miljoonasta ihmisestä yli neljännesmiljoona oli työttömiä. Se oli kaksikymmentäviisi prosenttia työvoimasta. Lehtinen näkee ongelmaksi yrittämisen puutteen ja toivottomuuden. Hän kertoo, että Irlannissa on Euroopan hedelmällisin maaperä ja silti sinne tuodaan perunoita Hollannista.¹²² Irlanti olikin 1980-luvulla yksi EU:n köyhimmistä valtioista, joita vaivasi krooninen 17 – 18 prosentin työttömyys.¹²³

Lehtinen näkee, että kyseessä on kuitenkin laajempi kärjistynyt pienoiskuva koko Euroopan tilanteesta. Vastaava apatia, pessimismi ja toivottomuus eri muodoissaan leijuu kuin synkkä pilvi, koko Euroopan yllä. Se leijuu niin idän kuin lännen yllä. Lehtinen sanoo, että koko maanosamme huutaa apua, sanomaa hänestä, joka on tullut, että meillä olisi elämä ja yltäkylläisyys. Lehtinen vastaus toivottomuuteen ja apatiaan ilmenee myös kirjeessä. Hän sanoo, että ihminen voi ajatella, että hänestä ei ole toivon tuojaksi Irlantiin, eikä Suomeen, puhumattakaan koko Euroopasta. Sama toivottomuus asuu myös hänessä itsessään, kuten hän

---

¹²⁰ Lehtinen, Ovi auki rauhaan, 1988..

¹²¹ Visuri 2006, 269.

¹²² Häkkinen, 2014, 40 – 41.

¹²³ Tiilikainen, Suomen kuvalehti, 2013.

kertoo. Vastauksena ongelmaan Lehtinen näkee Jumalan avun ja mahdollisuudet. Jeesus on erikoistunut toivottomiin tapauksiin, yksilöihin ja kansoihin. Hän kertoo Jeesuksen tulevan toivottomuuden tasolle, tuovan valon ja tulevaisuuden.¹²⁴

Lehtinen nostaa esille puheessaan vuonna 1989, että sodan pelko aiheuttaa suuria ongelmia ihmisissä. Keski-Euroopassa, jossa hän itse asui, sodan pelko oli suurin syy sille, että nuoret ajautuivat psykologien ja psykiatrien hoidettavaksi. Lehtinen sanoi, että lehdet kirjoittavat väestönharjoituksista. Koululaisia opetetaan suojautumaan ydinsodan varalta ja käyttämään itsemurhapillereitä. Lehdet ovat täynnä artikkeleita, joiden johdosta ihmiset pelästyvät ja menettävät yöunensa. Yleinen toivottomuus on Euroopassa sodan kysymyksen äärellä vallalla. Lehtinen kertoo, että tämä tilanne ei niinkään näy Suomessa, mutta Saksassa tämä on suuri ongelma.¹²⁵

1980-luvun alussa ydinaseiden pelko kasvoikin ennennäkemättömiin mittoihin. Mielipidetutkimuksissa havaittiin valtava hyppäys ydinsotaa pelkäävien ihmisten määrässä. Syyskuussa 1981 tehdyn tiedustelun mukaan 70 prosenttia yhdysvaltalaisista piti ydinsodan mahdollisuutta todellisena ja 30 prosenttia piti sen vaaraa suurena tai varmana. Euroopassa ydinsodan pelko oli vielä suurempi. Niiden eurooppalaisten osuus, jotka uskoivat, että ydinsota oli todennäköinen, seuraavien kymmenen vuoden kuluessa kasvoi vuoden 1977 reilusta 10 prosentista vuoden 1980 yli 30 prosenttiin. Länsi-Saksassa ydinsotaa pelkäävien osuus kasvoi vuoden 1979 heinäkuun ja vuoden 1980 tammikuun välisenä aikana 17 prosentista hätkähdyttävään 48 prosenttiin. Tämä suuri muutos näkyi selvimminkin laajalle levinneessä uskossa, että ydinsodan jälkeen ihmiskunnalla ei olisi juurikaan mahdollisuutta selviytyä. Kun vuonna 1955 vain 27 prosenttia ihmisistä uskoi ihmiskunnan tuhoutuvan täysimittaisessa ydinsodassa, 30 vuotta myöhemmin 89 prosenttia oli samaan mieltä.¹²⁶

Lehtinen nostaa vuoden 1991 *Rauha* puheessaan esiin, että Reykjavikissa 11.10.1986 käydyt ydinasekeskustelut eivät tuottaneet myöskään toivuttua tulosta ja neuvottelut menivät huonosti. Ihmiset seurasivat ahdistuneina käytyjä keskusteluita. Elettiin aikaa jolloin Saksassa pelättiin sodan syttymistä ja se heijastui koko Saksaan. Lehtinen sanoo, että nämä vaikutukset olivat Saksassa näkyvämmät kuin Suomessa.¹²⁷ Naton puolustuksen selvä painopiste oli 1980-luvun lopulla Saksassa. Kaikkiaan Saksassa oli lähes 800 000 ulkomaalaista sotilasta lukemattomine raskaine aseineen. Eniten asukkaita kuitenkin

---

¹²⁴ Häkkinen, 2014, 40 – 41.

¹²⁵ Lehtinen, Tie auki rauhaan, 1989.

¹²⁶ Cortright 2011, 159-160.

¹²⁷ Lehtinen, Rauha, 1991.

huolestuttivat ydinaseet, joita oli tuhansittain Saksan maaperällä.¹²⁸ Kyseisiin Reykjavikissa käytyihin neuvotteluihin lokakuussa 1986 molemmat johtajat tulivat hyvin valmistautuneena. Kokouksessa Reagan ja Gorbatšov puhuivat ydinaseiden vähentämisestä. Kokouksen jälkeen pidetyssä tiedotustilaisuudessa eivät tulleet kaikki sovitut ydinaseiden vähennykset esille, koska piti jättää aikaa tutkia yksityiskohtia. Uutislähetysten kautta saattoi välittyä mielikuva tapaamisen epäonnistumisesta, joka lisäsi ihmisten pelkoa.¹²⁹

Lehtinen sanoi vuonna 1991 Kymenlaaksossa pidetyssä *Rauha* nimisessä puheessa, että mietti onko sodasta ja rauhasta puhuminen ajankohtaista enää ollenkaan. Hän nostaa esille Neuvostoliiton Gorbatšovin ja Yhdysvaltain presidentin George H. W. Bushin tapaamisen Maltalla 2.12.1989, joka oli viemässä kylmää sotaa päätökseen.¹³⁰

Tässä neuvottelussa molemmat osapuolet vakuuttivat, etteivät heidän maansa enää pidä toisiaan vihollisina vaan yhteistyökumppaneina, jotka laajensivat keskinäistä kauppaa ja avasivat muutenkin yhteyksiä. Tätä tapaamista monet ovat pitäneet symbolisesti kylmän sodan päätöksenä.¹³¹ Lehtinen sanoo, että kyseiseen aikaan puhuttiin uudesta maailmanjärjestyksestä. Kylmä sota oli loppunut ja kaikki näytti niin aurinkoiselta. Ihmiset ajattelivat, että nyt maailmassa asiat kääntyvät parempaan suuntaan. Tästä ei kulunut paljoakaan aikaa, kun maailmalle ilmestyi Irakin presidentti Saddam Hussein ja vuoden 1990-1991 Kuwaitin kriisi.

Irakin presidentti Saddam Hussein lähetti 2.8.1990 joukkonsa miehittämään Kuwaitin. Hussein luuli virheellisesti, etteivät länsimaat puuttuisi asiaan. Yhdistyneet kansakunnat asettivat Irakille talouspakotteita, ja Yhdysvallat perusti Kuwaitia vapauttamaan 31 maan koalition, johon kuului muun muassa Saudi-Arabia ja Persianlahden maita. Yhdistyneet maaja ilmavoimat koottiin Saudi-Arabiaan, ja laivastoyksiköt ryhmitettiin Persianlahdelle. Viisi viikkoa kestäneet aluepommitukset aloitettiin 17.1.1991. Ne olivat ensimmäiset yli 100 000 Irakiin tehdystä taistelulennosta. Lentojen tappiot olivat pienet, ja niistä pudotetut noin 85 500 tonnia pommeja tuhosivat Irakin sotilas- ja siviili-infrastruktuurit. Koalitio aloitti maahyökkäyksen 24.2.1991. Kaksi päivää myöhemmin Irakilaisjoukot alkoivat vetäytyä Kuwaitista sytyttäen samalla maan öljykentät palamaan. Vetäytyminen muuttui sekasortoiseksi paoksi, ja 100 tuntia kestäneiden taistelujen jälkeen presidentti Bush julisti tulitauon 28.2.1991.¹³²

---

¹²⁸ Visuri & Forsberg, 1992, 169.

¹²⁹ Visuri 2006, 269.

¹³⁰ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹³¹ Visuri 2006, 287.

¹³² David 2016, 343.

Lehtinen kuvaa Kuwaitin sotaa kuinka aavikolla lennettiin, ihmisiä tapettiin ja öljylähteet laitettiin tuleen. Ihmisiä ryöstettiin ja kurdit ajettiin pakoon. Lehtinen toteaa toukokuussa 1991, että kukaan ei tiedä mitä tässä tapahtuu. Irakissa on Yhdysvaltojen ja Yhdistyneiden kansakuntien sotilaita. Lehtinen sanoo, että kaikki tämä edellä kerrottu todistaa, että ihminen ei kerta kaikkiaan millään kykene löytämään rauhaa. Hän sanoo, että nyt yhä useampi suomalainen haluaa vähentää puolustusmenoja, mutta lisätä ilmavoimien kalustoa. Suomalaiset oppivat Kuwaitin kriisistä ja aavikkomyrskystä sen, että ilmavoimat ovat tehokkain ase tuhoamaan. Sen sijaan, että suomalaiset haluaisivat rauhaa, niin suomalaiset haluavat sotia voitokkaasti halvemmalla kuin ennen. Lehtinen näkee, että tämä on myös suomalaisten perustarve. Tässä ei ole kyse rauhasta vaan tappelusta ja sodasta.¹³³ Tämä syvä huoli Suomen, muiden kansakuntien ja ihmisten Jumalattomuudesta näkyy ja heijastelee Lehtisen puheita ja muuta kirjallista tuotantoa.

3.2 Kilpavarustelun analyysi

Kalevi Lehtinen teki suuren osan elämäntyöstään Campus Crusade for Christ järjestössä. Järjestö keskittyi tekemään työtä opiskelijoiden ja nuorten parissa. Lehtinen kertoo, että on seurannut ja tutkinut ihmisten erilaisia yrityksiä saavuttaa rauha. Yleensä ihmiskunnalla on ollut kaksi erilaista tapaa yrittää saavuttaa rauha.¹³⁴ Toinen näistä on kilpavarustelu, jota hän kutsuu myös kauhun tasapainoksi.

Aseistakieltäytyjäliitto kuvaa, että kauhuntasapaino nimi juontaa juurensa vuodesta 1969, kun Yhdysvallat ja Neuvostoliitto hyväksyivät molemminpuolisen varmistetun tuhon opin perustaksi aserajoitusneuvotteluilleen. Kauhun tasapaino oli muotoutunut 1960-luvun kilpavarustelun tuloksena. Käytännössä se pakotti suurvallat keskinäiseen sodattomuuden tilaan. Mikä tahansa selkkaus niiden välillä olisi voinut revetä täysivaltaiseksi ydinsodaksi. Ydinpelote pakotti ne keskinäiseen tilaan, jota aseistajakieltäytyjienliitto sanoo ydinasepropagandan kutsuvan ”rauhaksi”.¹³⁵ Lehtinen käyttää itse puheissaan tästä rauhaan pakottamisesta termiä tukahdutettu sota.

Lehtinen ei usko kilpavarustelun tuottamaan rauhan mahdollisuuksiin. Hän nosti esille Norjan tiedeakatemian noin vuonna 1975 tekemän tutkimuksen, jossa tutkittiin historian lähteistä nousevia yrityksiä saavuttaa rauha kilpavarustelun avulla. Tutkimuksessa löydettiin maailman historiassa 1656 yritystä saavuttaa rauha kilpavarustelulla. Näistä 1656 yrityksestä 1640 yritystä päättyi sotaan. Eli 1656 yrityksestä vain kuusitoista ei johtanut sotaan. Nämä

---

¹³³ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹³⁴ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku? 1985.

¹³⁵ Tuomikoski, 1989.

kuusitoista eivät johtaneet sotaan sen tähden, että toinen kilpavarustelu osapuoli tai peräti molemmat olivat ennen sotaa joutuneet taloudelliseen konkurssiin.¹³⁶

Lehtisen mukaan nuoriso ei enää uskonut siihen, että kilpavarustelun avulla pystyttäisiin saamaan aikaan rauha. Historia ei anna todisteita siitä, että kilpavarustelu voisi tuoda rauhaa.¹³⁷ Nuoret ovat nähneet, että kilpavarustelu johtaa sodanpelkoon ja sotaan.

Lehtinen nosti vanhan roomalainen sananlaskun esille: ”*Jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan*”. Hän sanoi historian osoittaneen sananlaskuun vääräksi. Lehtisen mukaan pitäisi sanoa; jos valmistaudut sotaan, niin aiheutat sen.¹³⁸ Lauseen paikkansapitävyydestä on syystä oltu erimieltä ja keskusteltu. Eläkkeellä oleva kenraali Gustav Hägglund toteaa kirjassaan *Rauhan utopia*, että hänen mielestään tämä roomalaisten sanonta pätee yhä. Hägglund sanoo, että rauhan eteen pitää työskennellä, mutta sen varaan ei voi laskea. Ikuinen rauha on hänen mielestään utopia.¹³⁹ Historioitsija ja emeritusprofessori Jussi Lappalainen miettii *Aseet ja taistelut* –kirjassaan sotaan varustautumista. Lappalainen nostaa esille, että jos maa suunnittelee puolustuksensa niin, että sen murtaminen veisi kohtuullisesti aikaa ja tulisi liian kalliiksi, varustautuminen toimii ennakolta ehkäisevänä tekijänä. Toisaalta voidaan kysyä onko aseeton maa hyökännyt koskaan toisen kimppuun? Voidaan miettiä myös eikö ihanne olisi kaikkien aseiden poistaminen tai sellaisen asemäärän säilyttäminen, jolla olisi tarpeen mahdollisen terrorismin tukahduttamiseen?¹⁴⁰ 1980-luvulla ihmiset nousivat rauhanliikkeiden avulla kilpavarustelua vastaan. Lehtinen monien aikalaistensa tapaan näki, että kilpavarustelun avulla on hyvin vaikea saada aikaan rauhaa. Hän pitää kilpavarustelun aikaan saamaa rauhan mahdollisuutta olemattomana.¹⁴¹

3.3 Rauhanliikkeiden analyysi

Lehtinen tuo esille puheissaan, että toinen yritys saavuttaa rauha on ollut rauhanliikkeet. Hän sanoo, että puheensa aikana vuonna 1985 hyvin monet laittoivat turvansa rauhanliikkeeseen. Myös Lehtisen sydäntä nämä rauhanliikkeet lämmittivät, koska ihmiset haluavat yrittää saada rauhaa aikaiseksi. Nämä rauhanliikkeet tuovat ihmisille jonkinlaista toivoa. Lehtinen sanoo, että heillä Saksassa, Hollannissa ja muualla Keski-Euroopassa satoja tuhansia ihmisiä marssii

---

¹³⁶ Lehtinen, Löydät rauhan, 1985.

¹³⁷ Lehtinen, Ovi auki rauhaan, 1988.

¹³⁸ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹³⁹ Hägglund, Rauhan utopia, 2014, 177.

¹⁴⁰ Lappalainen, 1988, 226.

¹⁴¹ Lehtinen, Rauha, 1991.

rauhanmielenosoituksissa. Ihmiset tarttuvat toisiaan käsistä kiinni ja muodostavat ketjuja esimerkiksi asevarustelu kilpailun suurlähetystöjen ympärille tai ydinvoimalan ympärillä.¹⁴²

Lokakuussa 1981 Saksassa Bonnissa kokoontui yli 250 000 ihmistä osoittamaan mieltään rauhanpuolesta. Brysselissä samoihin aikoihin 100 000 ihmistä marssi rauhanpuolesta ja huipennus tapahtui, kun vuonna 1983 lähes kolme miljoonaa ihmistä osoitti mieltään kaikkialla Länsi-Euroopassa.¹⁴³

Lehtinen sanoo vuonna 1985, että kuitenkin tulevaisuus rauhanliikkeellä on huono. Saksassa sillä oli myös ongelmia. Sen suurin ongelma oli, että se ei pystynyt elämään rauhassa keskenään. Vuonna 1985 rauhanliikkeet olivat jo hajonneet pienemmiksi ryhmiksi. Liike herätti ihmisissä vielä vuonna 1985 vastakaikua. Lehtinen sanoo, että on hienoa, että rauhan tarve huomioidaan ja massat lähtevät liikkeelle.¹⁴⁴

Vuoden 1988 puheessaan Lehtinen sanoo, että rauhanliikkeen sisällä kisaillaan siitä, kenellä on suurin valta ja kenen menetelmä rauhaan on paras. Tämä on Lehtisen mukaan rauhanliikkeen ja laajemmin ajateltuna myös koko ihmiskunnan tragedia.¹⁴⁵

Lehtinen sanoo vuoden 1991 puheessaan, että jokaisen ihmisen on velvollisuus tehdä jotain rauhan puolesta. Rauhanliike oli Saksassa välillä niin voimakas, että puolimiljoonaa saksalaista marssi rauhanpuolesta jonain pääsiäismaanantaina. Tämä pääsiäismaanantai on suuri rauhanpäivä. Myös 300 000 hollantilaista marssi rauhanpuolesta samoihin aikoihin. Nämä henkilöt muodostivat ketjuja Yhdysvaltojen, Neuvostoliiton ja Kiinan suurlähetystöjen eteen. Tällä tavalla ihmiset kuvasivat symbolisesti yhteyttä ja rauhaa. Lehtinen näkee, että tässä on jotain kaunista, joka saa hänenkin silmänsä kostumaan.¹⁴⁶

Lehtinen jatkaa, että kuitenkin viime aikoina rauhanliikkeen sisällä on tapahtunut jotain järkyttävää. Liikkeen johtajat eivät ole kyenneet elämään rauhassa itsensä ja toisensa kanssa. Rauhanliikkeestä on tullut taistelukenttä. Loppujen lopuksi rauhanliikkeet ovat hajonneet pienempiin katkeroituneisiin ryhmiin. Lehtinen sanoo, että on noloa sanoa asia, mutta näin se on.¹⁴⁷

Helsingissä marssittiin vuonna 1990 rauhanpuolesta. Marssin järjestäjät ilmoittivat, että tämä on sitten viimeinen kerta, koska ketään ei näytä kiinnostava asia. Pääsiäismaanantaina vuonna 1991, näytettiin televisiossa Saksasta rauhanmarssi.

---

¹⁴² Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁴³ Cortright 2008, 167.

¹⁴⁴ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁴⁵ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹⁴⁶ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁴⁷ Lehtinen, Rauha, 1991.

Televisioselostaja sanoi apeasti, että marssijoita oli ennen kymmeniätuhansia kyseisessä Saksan kaupungissa ja nyt vain muutama kymmenen marssijaa.¹⁴⁸

Rauhankirjallisuuden edistämisseuran julkaisussa vuonna 1992 sanotaan, että rauhanliikkeet eivät enää kasvaneet vuonna 1991. Rauhanliikkeiden julkisuuskuva oli myös hämärtynyt. Järjestöt olivat pirstaloituneet osiksi ja järjestöiksi. Järjestörajoja, jotka erottavat toisistaan oli mm. sukupuoli, uskonnot, kansallisuus ja jne. Ratkaisuna tilanteeseen nähtiin, että rauhanliikkeiden ja niiden johtajien olisi opeteltava näkemään itsensä osana laajempaa rauhaa tähtäävää yhteiskunnallista ja poliittista liikettä.¹⁴⁹

Lehtinen sanoo vuonna 1991, että monet ihmiset ovat havahtuneet huomaamaan rauhanmarssien utopian. Ihmiset ovat eläneet kuvitelmaa ajatellessaan, että marssit kolkuttelisivat ihmisten omaatuntoa, rauhantahtoa ja rauhankykyä.¹⁵⁰

3.4 Sodan pelon takana kuolemanpelko

Lehtinen teki paljon töitä nuorten keskuudessa ja kertoi haastatelleensa noin viittäkymmentä tai kuuttakymmentä nuorta, jotka ovat olleet mukana rauhamarsseilla. Nämä nuoret olivat aktiivisesti mukana rauhanliikkeessä. Keskustelu nuorten kanssa eteni lähes poikkeuksetta samalla tavalla. Lehtinen esitti kysymyksen, miksi nuori marssii rauhan puolesta ja miksi hän on mukana rauhanliikkeessä? Nuori vastasi lähes aina, että koska sota on paha asia. Sitten Lehtinen kysyi, miksi sota on paha asia? Nuori vastasi pääsääntöisesti, että koska sota tappaa. Lehtisen mukaan tästä vastauksesta paljastuu, se että perimmäinen ongelma ei ole sodan pelko vaan kuoleman pelko.¹⁵¹

Tämän jälkeen Lehtinen kysyi nuorelta, että onko hän ajatellut sitä, että mitä tapahtuu jos rauha saadaan aikaan? Lehtinen sanoo kertoneensa nuorille, että vaikka rauha ihmisten välille saadaankin, niin se ei ratkaise ongelmaa. Kukaan ihmisistä ei elämästä selviä hengissä. Lehtinen sanoo, että tässä vaiheessa monet nuorista ikään kuin hätkähtivät hereille. Nuoret ymmärsivät, että he ovat tiedottomasti luoneet rauhan ideologian avulla uskonnon itselleen. He ovat käyttäneet hyvää asiaa ja tehneet siitä uskonnon korvikkeen. Lehtinen kertoo, että nämä nuoret olivat tätä kautta alitajuisesti uskoneet, että ihmiset elävät maanpäällä iankaikkisesti. He olivat tuudittautuneet väärään asiaan ja hätkähtivät hereille. Tällöin heidän utopiansa romahti.¹⁵²

---

¹⁴⁸ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁴⁹ Rainer, 1992, 84–85.

¹⁵⁰ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁵¹ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁵² Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

Toinen asia, joka nuorten kanssa keskustellessa nousi usein esille, oli miksi ihminen aiheuttaa sotia. Moni ajattelee, että ihminen on pohjimmaltaan hyvä.¹⁵³ Kirjassa aseistakieltäytyjän maailma tuodaan esille ajatusta ihmisten kyvystä olla sotimatta keskenään. Ihmisen ei nähdä olevan luonnostaan paha ja sotaista, vaan sotaisuus on syntynyt olosuhteiden seurauksena. Kirjassa tuodaan esille rauhanideologiaa, jonka kautta sodat saadaan loppumaan ihmiskunnassa.¹⁵⁴ Lehtisen näkemys on se, että ihminen on pohjimmiltaan syntinen. Hän kertoo joutuneensa monta kertaa esimerkiksi lehdistölle perustelemaan väitettään. Lehtinen kertoo sanoneensa kysyjälle, että hän nimeäisi jonkun muun lajin, joka käyttää suuremman osan energiastaan toisen oman lajinsa tuhoamiseen. Tämä kysymys osoittaa Lehtisen mukaan sen, että meissä ihmisissä on jotain vialla.¹⁵⁵

Lehtinen näkee, että vaikka maailmassa saadaan ulkonaisesti rauha, mutta ihmisen sisäistä ongelmaa ei poisteta, niin se ei poista ongelmaa. Ihminen kantaa sisällään kuitenkin vielä tuhoamisvimmaa, aggressiota ja itsekkyyttä. Vaikka ulkoinen rauha onkin läsnä, on se todellisuudessa vain tukahdutettua sotaa. Lehtinen näkee, että ihmiset ovat niin riivatun kekseliäitä, että jos ihmisten ei anneta tappaa ja tuhota toisiaan niin he keksivät kyllä jonkin muun keinoin itsensä tuhoamiseen. Hän näkee, että tämä on se synkkä tilanne, jossa me ihmiset elämme. Jos ihmiset myöntäisivät nämä tosiasiat, heiltä katoaisi usko ihmisen hyvyyteen. Hän näkee, että historia todistaa tämän asian. Lehtinen sanoo, että on kuitenkin olemassa jotain parempaa, mitä Jumala meille tarjoaa.¹⁵⁶

---

¹⁵³ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁵⁴ Tuomikoski, 1989, 23–28.

¹⁵⁵ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁵⁶ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

IV Lehtisen näkemys Jumalan rauhansuunnitelmasta

4.1 Jumalan kolmijakoinen rauhansuunnitelma

Lehtinen sanoo puheessaan *Sodan pelko viisauden alku?*, että maailman erilaiset ideologiat perustuvat yleensä siihen uskoon, että ihminen on hyvä. Kasvatusoppi, humanismi, poliittiset ideologiat uskovat ihmisen olevan perimältään hyvä. Nämä ideologiat sanovat, että paha on tullut yhteiskuntaan vääristymisen seurauksena ja kun yhteiskunta luodaan uudeksi, niin pahuuden ongelma on ratkaistu.¹⁵⁷

Lehtinen sanoo, että näissä ideologioissa on yksi ongelma, johon ne eivät pysty vastaamaan. Jos ihminen on pohjimmaltaan hyvä, niin mistä sitten on syntynyt vääristynyt yhteiskunta, joka luo pahoja kommunisteja, porvareita ja sosialisteja? Lehtinen näkee, että asia on toisinpäin: Pahat kommunistit, porvarit ja sosialistit luovat pahoja yhteiskuntia.¹⁵⁸

Vaikka millä tahansa järjestelmällä rakennetaan uusi yhteiskunta, mutta jos ihminen ei muutu, niin ei myöskään yhteiskunta muutu. Jokainen vaihtoehto, jonka maailma tarjoaa, osoittautuu riittämättömäksi. Lehtinen sanoo, että maailma tarvitsee vallankumouksen, joka voi luoda ihmisen uudeksi.¹⁵⁹

Lehtinen nostaa esiin, että maailmaan ei synny rauhaa ennen kuin suurvallat pystyvät elämään rauhassa keskenään. Rauhaa ei tule ennen kuin kansat elävät rauhassa keskenään. Rauhaa ei kansakuntien sisällä synny ennen kuin rodut, ideologiat ja poliittiset liikkeet pystyvät elämään rauhassa keskenään. Rauhaa ei synny niin kauan kuin liikkeiden sisäisten ryhmien välillä tapellaan keskenään vallasta. Rauhaa ei synny niin kauan kuin perheenjäsenet tappelevat keskenään. Lehtinen sanoo, että perheiden sisällä vanhemmat tappelevat ja lapset tappelevat. Perheissä on anoppi ongelmia, vävyongelmia, miniäongelmia ja jos ei ole ennen ollut niin Lehtinen toteaa sarkastisesti, että viimeistään siinä vaiheessa riidellään kun perintöä jaetaan. Perheen jäsenien pitää löytää rauha keskenään. Perhe ei voi elää rauhassa, ennen kuin ihminen löytää yksilönä rauhan Jumalan kanssa. Maailma ei muutu ennen kuin ihminen muuttuu.¹⁶⁰ Jumalalla on kuitenkin ratkaisu, tähän ihmisen ongelmaan. Lehtinen puhui kolmijakoisesta Jumalan rauhansuunnitelmasta.¹⁶¹

---

¹⁵⁷ Lehtinen, *Sodan pelko viisauden alku?*, 1985.

¹⁵⁸ Lehtinen, *Sodan pelko viisauden alku?*, 1985.

¹⁵⁹ Lehtinen, *Sodan pelko viisauden alku?*, 1985.

¹⁶⁰ Lehtinen, *Löydät rauhan*, 1988.

¹⁶¹ Lehtinen, *Rauha*, 1991.

4.1.1 Kohta yksi: Rauha Jumalan kanssa.

Lehtinen kertoo, että historia tuntee vain yhden ainoan, joka on pystynyt luomaan ihmisen uudeksi ja hänen nimensä on Jeesus Kristus. Tässä mielessä Hän on maailman suurin vallankumouksellinen. Ensimmäisinä vuosisatoinaan hänen seuraajansa mullistivat silloisen koko tunnetun maailman. He kertoivat, että he olivat löytäneet uuden todellisuuden. Opetuslapset olivat oppineet tuntemaan Jumalan henkilökohtaisesti omassa elämässään. He olivat Jumalalta saaneet vapautuksen synnistään ja saaneet rakkauden. He väittivät, että Jumala oli vierailut tällä planeetalla Jeesuksen hahmossa satoja vuosia sitten lausutun ennustuksen mukaisesti. Opetuslapset uskoivat, että tämä Jeesus Nasaretilainen oli elänyt synnittömän elämän. Hän oli opettanut toisin kuin kukaan muu. Hän oli tehnyt ihmeitä, herättänyt kuolleita, parantanut sairaita ja kuollut rikollisen tavoin ristillä pahojen ihmisten sijasta. Edelleen opetuslapset uskoivat, että tämä Jeesus Nasaretilainen oli noussut ruumiillisesti kuolleista ja oli jollain erikoisella tavalla muuttanut heidän elämänsä niin rajusti, että siitä käytettiin ilmaisua uusi syntyminen.¹⁶²

Lehtinen nostaa esimerkin muuttuneesta ihmisestä raamatusta. Hän sanoo, että eräs antiikin ajan ajattelija vastusti Jeesuksen seuraajia voimakkaasti, mutta joutui lopulta kasvotusten totuuden kanssa. Tämä henkilö murtui ja hänestä tuli Jeesuksen seuraaja. Tämä henkilö kirjoitti kokemuksensa ylös ja se löytää Raamatusta 2.Kor 5:17: *"Siis jos joku on Kristuksessa hän on uusi luomus; se, mikä on vanhaa, on kadonnut, katso, uusi on sijaan tullut."* Tämä kirjoittaja oli Saulus Tarsolainen, josta tuli Apostoli Paavali. Jeesus mullisti hänen elämänsä. Lehtinen kuvaa, että Jeesuksen seuraajien muutos antoi Paavalille ja muille opetuslapsille rohkeuden lähteä silloin heille tuntemattomaan maailmaan julistamaan rakkauden vallankumouksesta, jonka Jeesus oli heidän elämässään tehnyt.¹⁶³

Lehtinen kertoo Jeesuksen tehneen saman vallankumouksen miljoonien muidenkin elämässä. Jeesuksen seuraajat julistivat uutista siitä, että Jumala rakasti ihmistä ja Jeesus oli totta. Jeesus oli noussut kuolleista ja hänessä ihminen pääsi vapaaksi syyllisyydestä. Lehtinen sanoo, että kun Jeesuksen seuraajat julistivat tätä sanomaa, niin he julistivat rauhaa. Jeesuksen seuraajat vaaransivat oman elämänsä ja kymmeniä tuhansia heistä kuoli tämän rakkauden vallankumouksen marttyyreinä. Mutta mikään ei tätä rakkauden vallankumousta pystynyt sammuttamaan. Tähän mennessä ihmiskunta ei ole löytänyt ketään muita kuin Jeesuksen Kristuksen, joka voi olla avaimena ihmisten rauhaan, ihmisten keskuudessa.¹⁶⁴

---

¹⁶² Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁶³ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁶⁴ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

Lehtinen sanoo, että Jumala on luonut ihmisen elämään yhteydessä kanssaan, mutta sitten ihminen repäisi itsensä irti tästä ja julisti sodan. Syntiinlankeemus on ihmisen sodanjulistus Jumalaa vastaan. Tällöin ihminen täyttyi vihalla. Ihminen valitsi tuolloin oman tiensä ja sanoi Jumalalle ei. Syntiinlankeemuksen seurauksena ihmiset tuhoavat ja sotivat toistensa kanssa.¹⁶⁵ Lehtinen kuvaa ihmisen ja Jumalan rauhan aikaa tilana, jolloin ei ollut sotia, katkeruutta, kaunaa, ei pahoja muistoja, jäynää, ei verenvuodatusta tai muuta pahaa. Ihmisen perusluontonsa mukaan ihminen on koko historian vuosituhansien taistellut Jumalaa vastaan.¹⁶⁶

Syntiinlankeemuksessa ei ollut kyse vain omenavarkaudesta vaan siitä, että ihminen teki mitä Saatana tahtoi. Lehtinen kuvaa Jumalan olevan oikeudenmukainen ja samaan aikaan myös rakkaus. Jumalan oikeuden mukaisuus kuvastaa sitä, että Jumalan on tuomittava ihminen synnistä. Toinen puoli taas sanoo, että rakasta. Jumalan ratkaisu tässä asiassa oli, että hän rankaisi synnistä, mutta ei ihmistä. Jumala tuli Jeesuksessa itse ihmiseksi ja otti kannettavakseen ihmisten synnit.¹⁶⁷

Lehtinen kuvaa, kuinka Jeesuksen sovituskaualeman kautta on ihmisen ja Jumalan välinen väliseinä purettu. Kristuksen veren kautta Jumalan puolelta julistettiin rauhan tarjous.¹⁶⁸ Jumalan puolelta rauhantarjous tehtiin 2000 vuotta sitten. Ihmisen pitää hyväksyä tämä omassa elämässään ja tällöin rauha solmitaan. Tätä raamattu kutsuu Lehtisen mukaan vanhurskauttamiseksi tai uskoon tulemiseksi. Lehtinen kuvaa, että kun näin tapahtuu niin ihminen saa elämänsä aivan uuden näkökulman. Hän ei enää riitele Jumalan kanssa vaan Jumalan rauha tulee todelliseksi.¹⁶⁹

Ihmisen on kuitenkin aina uudelleen tultava Jumalan ristin luokse. Muuten hän alkaa tapella itsensä ja toisten kanssa. Lehtinen puhuu uskon tuoreuden tärkeyden säilyttämisestä osana Jumalan rauhansuunnitelmaa.¹⁷⁰

Lehtinen haluaa kuvata asian hyvin selvästi ja kertoo sen yksinkertaisesti niin, että ihminen asian ymmärtää. Hän painottaa ihmisen tarvetta ottaa rauhantarjous vastaan. Lehtinen sanoo, että Jeesuksen rangaistus ei pelasta vielä ketään. Rauhaan vaaditaan kaksi osapuolta. Rauhantarjous pitää hyväksyä. Lehtinen kutsuu puheissaan ja kirjoissaan ihmistä ottamaan Jeesuksen vastaan.¹⁷¹ Tähän tähtäävät koko missioiden puheet ja kirjoitukset. Lehtinen

---

¹⁶⁵ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁶⁶ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁶⁷ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁶⁸ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹⁶⁹ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁷⁰ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹⁷¹ Lehtinen, Askel rauhaan, 1991.

korostaa Jumalan rauhantarjouksen tapahtuvan vain Jeesuksen kautta. Paavali sanoo sen Room.5:1 seuraavasti: *"Koska me siis olemme uskosta vanhurskaiksi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanssa meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta."* Tämä rauhantarjous vaikuttaa ihmisen minäkuvaan ja koko yhteiskuntaan, mutta toista askelta ei voi ottaa ennen ensimmäistä.¹⁷²

Jumalan rauhan tarjouksen ensimmäinen askel on kutsu rauhaan Jumalan kanssa. Jumalan puolesta tämä rauhantarjous tuli voimaan 2000 vuotta sitten ristillä. Lehtinen sanoo: *"Usko, ota Jeesus vastaan ja rauha tulee todeksi tässä."*¹⁷³

4.1.2 Kohta kaksi: Rauha itsensä kanssa.

Seuraava askel rauhansuunnitelmassa on, että ihminen oppii elämään rauhassa itsensä kanssa. Johanneksen evankeliumi 14:1 sanoo: *"Älköön teidän sydämenne olko murheellinen. Uskokaa Jumalaan, ja uskokaa minuun."* Lehtinen sanoo, että Jumalan sanalla ihminen saa rauhoittaa itsensä. Jos sydämemme syyttää meitä, niin Jumala on suurempi kuin meidän sydämemme, näin sanoo Johannes Raamatussa. Tällä tiedolla ihmiset voivat rauhoittaa sydämensä. Filippiläiskirje 4:7 sanoo asian näin: *"ja Jumalan rauha, joka on kaikkea ymmärrystä ylempi, on varjeleva teidän sydämenne ja ajatuksenne Kristuksessa Jeesuksessa."* Lehtinen nostaa esiin, että on jotakin suurempaa ja varmempaa kuin mitä ihmiset kokevat ja tuntevat. Ihmisen tunteet voivat valehdella. Ihmiset omatuntokin on venyvä ja usein kulttuuri sidonnainen. Kokemukset ovat myös epävarmoja ja tulkittavissa väärin. Jumalan Sana on varma.¹⁷⁴

Ihmisen löytäessä rauhan Jumalan kanssa niin hän löytää rauhan myös itsensä kanssa. Tällöin ihminen löytää oman identiteettinsä ja hän saa olla oma itsensä Jeesuksen Kristuksen tähden. Lehtinen nostaa edelleen esiin, että ihminen saa rauhoittaa sydämensä ja ihmisen kantama itsetuho, katkeruus ja viha alkavat häviämään pikkuhiljaa. Ihmisen tuskallisimmat vammat löytyvät usein ihmisen omasta minäkuvasta. Lehtinen kertoo omasta sisäisistä vammoistaan joita on kantanut elämänsä mukanaan. Hän kertoo kuinka on elämänsä taistellut työnarkomaniaa ja itseinhoa vastaan. Hän kertoo, että Jeesus ei ole mikään orjapiiskuri, joka sanoo, että ihmisen täytyy olla menestyvä tai parantunut. Jeesus ottaa ihmisen käsiinsä sellaisena kun ihminen on. Hän ei pakota vaan alkaa parantaa ja loppuelämä onkin tätä parantumisprosessia. Lehtinen sanoo, että kukaan muu ei hänen itseinhoaan, tyydyttämätöntä rakkaudentarvetta, rauhattomuutta ja aggressiivisuutta ole niin hellästi hoitanut kuin Jeesus. Tämän tuloksena ihmisen elämässä alkaa kasvaa rauha. Lehtinen sanoo olleensa

---

¹⁷² Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁷³ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁷⁴ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

kolmannesvuosisadan tässä parantumisen prosessissa ja ei vaihtaisi näistä käsistä kenenkään muu lääkärin hoitoon.¹⁷⁵

4.1.3 Kohta kolme: Rauha toisten ihmisten kanssa.

Lehtinen kertoo, että kun ihminen on kohdannut Jumalan ja päässyt rauhaan Hänen kanssaan niin ihminen voi päästä rauhansuunnitelmassa toiseen vaiheeseen. Tämä toinen vaihe oli rauha itsensä kanssa. Jumala on kiinnostunut tämän lisäksi rauhasta maanpäällä. Ihminen päästessä rauhaan itsensä kanssa niin hänellä on varaa rakastaa toisiakin ihmisiä. Ihmisellä on tällöin varaa elää rauhassa toisten ihmisten kanssa. Tämä on Jumalan rauhansuunnitelman kolmoskohta ja se on rauha muiden ihmisten kanssa. Tämän rauhansuunnitelman kautta ihminen saa olla osa rauhankysymyksen vastausta, eikä enää osa ongelmaa.¹⁷⁶

Osa ihmisistä saattaa ajatella, että Jeesuksen puheet olivat vain jotain taivastelua, jolla ei ole mitään tekemistä tosiasioiden kanssa. Lehtinen sanoo, että ihmisen miettiessä peruskysymyksiä, kuten miksi Jeesus tuli maailmaan, niin ihminen ymmärtää, että Jeesus tuli maailmaan aivan konkreettista käytännön kysymystä varten. Jeesus tuli maailmaan, että ihminen oppii elämään rauhassa toisen ihmisen kanssa. Jeesus on kiinnostunut maailmanrauhasta.¹⁷⁷

Lehtinen sanoo leikkisästi, että Jeesuksen syntyessä jouluyönä missiokuoro lauloi Luukkaan evankeliumissa 2:14 seuraavasti: *"Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto!"*. Raamattu sanoo, että maassa rauha ihmisten kesken. Jeesus tuli maailmaan, että ihmiset, jotka tuhoavat toisiaan voivat löytää rauhan toistensa kanssa. Tämä on kerrottu jo 700 vuotta aikaisemmin Raamatussa. Jesajan kirjan seitsemäs luku, kertoo että messiaan nimi on Rauhan Ruhtinas. Profeetta Miika sanoo Miikan kirjassa 4:3 seuraavasti: *"Niin he takovat miekkansa vantaiksi ja keihäänsä vesureiksi; kansa ei nosta miekkaa kansaa vastaan, eivätkä he enää opettele sotimaan."* Kaikki nämä profetiat viittaavat siihen aikaan, kun Jeesus Kristus toteuttaa tahtonsa maanpäällä ja tähän liittyy olennaisena rauha.¹⁷⁸

Lehtinen nostaa esiin Suomen 1918 sisällissodan, jonka aiheuttamia haavoja monet ihmiset kantavat edelleen sisimmässään. Kuinka suuri tarve Suomen kansalla on saada rauha sisimpäänsä ja rauha toisen välille. Näitä sisällissodan aiheuttamia haavoja ovat kantaneet vielä sukupolvet tapahtuman jälkeenkin. Lehtinen sanoo, että Suomen sodat Venäjän kanssa

---

¹⁷⁵ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁷⁶ Lehtinen, Ovi auki rauhaan, 1988.

¹⁷⁷ Lehtinen, Rauha 1991.

¹⁷⁸ Lehtinen, Rauha, 1991.

ovat jättäneet suomalaisten sydämiin vihaa ja haavoja. Monet kantavat Lehtisen mukaan edelleen sisimmässään "ryssävihaa" ja se ei ole Jumalan mielenmukaista. Lehtinen kertoo kuinka monet suomalaiset ovat saaneet terapiaa, kun he ovat saaneet viedä vaateapua ja muuta apua Venäjälle. Lehtinen nostaa esille myös mission Leningradissa, jossa oli itse puhumassa. Hän sanoo, että myös tämä missio oli osa Jumalan rauhansuunnitelmaa. Nämä ihmisten mukana kantamat ja sisällä muhivat sotakaunat ja muut kaunat saavat laueta, kun ihminen ottaa Jeesuksen vastaan.¹⁷⁹

Suomessa siviilipalveluksen hakautuneiden määrä alkoi selvästi kasvaa 1970 – 1980-lukujen vaihteessa. Monen syynä oli eettinen vakaumus.¹⁸⁰ Vuonna 1987 Suomessa siviilipalvelusliitto vaihtoi nimikseen aseistakieltäytyjäliitto. Aseistakieltäytyjäliitto yhdisti kaikkia aseistakieltäytymisen muotoja.¹⁸¹ Aseistakieltäytyminen puhutti suomalaisia 1980-luvulla. Lehtinen nosti aseistakieltäytymisen myös esille *Löydät rauhan* puheessaan vuonna 1988. Hän kertoo kristitystä miehestä, joka kieltäytyi kantamasta asetta. Mies joutui armeijan haastatteluun, jossa hänelle sanottiin Jumalanrauhan tulevan vasta taivaassa. Mies oli vastannut, että hänen elämässään rauha on tullut jo nyt maanpäällä. Lehtinen sanoo, että Rauhanruhtinas asuu meissä jo täällä maanpäällä. Hän ei halua ottaa kantaa siihen onko aseistakieltäytyminen jokaisen kristityn velvollisuus tai oikea ratkaisu, mutta haluaa käyttää tämän henkilön kertomusta esimerkkinä siitä, että kristityn rauha saa alkaa jo maanpäällä. Se saa alkaa heti missiossa ja jatkua taivaassa. Rauhanruhtinaan asuessa meissä niin meistä tulee osa ratkaisua, eikä enää osa ongelmaa.¹⁸²

Lehtinen nostaa *Askel rauhaan* puheessaan vuonna 1991 esille Iltalehdessä olleen Amos Ozin haastattelun.¹⁸³ Amos Oz on tunnettu Israelilainen kirjailija ja professori. Amos Oz on ottanut hyvin voimakkaasti kantaa kahden valtion mallin eli Palestiinan valtion luomisen puolesta.¹⁸⁴ Lehtinen sanoo Amosista ja haastattelusta, että Amos on rauhanliikkeen ihmisiä ja jatkaa hieman sarkastisesti Amosin uskovan realismiin Lähi-idässä. Haastattelussa Amos ei kuvaa rauhaa vaan tukahdutettua sotaa.¹⁸⁵

Lehtinen kuvaa Amoksen puheita. Amos sanoo kirjoituksessa, että ihmisten on etsittävä rauhaa eikä rakkautta. Hän sanoo, että ei ole koskaan uskonut kansakuntien väliseen rakkauteen. Se on hyvin sentimentaalinen ajatus. Israelilaiset ja Palestiinalaiset eivät tarvitse

---

¹⁷⁹ Lehtinen, *Rauha*, 1991.

¹⁸⁰ Aalto, 2018, 144.

¹⁸¹ Tuomikoski, 1989, 199.

¹⁸² Lehtinen, *Löydät rauhan*, 1988.

¹⁸³ Lehtinen, *Askel rauhaan*, 1991.

¹⁸⁴ Yle.fi, Israelilaiskirjailija Amos Oz on vedonlyöjien Nobel suosikki, <https://yle.fi/uutiset/3-5885704>

¹⁸⁵ Lehtinen, *Askel rauhaan*, 1991.

kuherruskuukautta, vaan tasapuolista avioeroa. He tarvitsevat lehti, kiinteistö ja omaisuuden jakoa. Kristillisessä sanastossa rakkaus, anteeksianto, sääli ja rauha ovat toistensa vastikkeita, mutta tosielämässä on toisin.¹⁸⁶

Lähi-idän konfliktia on kestänyt seitsemänkymmentä vihan, turhautumisen ja veren vuodatuksen vuotta. Amos ei ennusta yhtäkkistä sovintoa vaan rauhan sopimusta. Lähi-idän osapuolet on demonisoitu ja tämän vuoksi rauhakin saattaa toteutua vain utopiassa. Tämä utopia muistuttaa 1950-luvun Raamatun Hollywood elokuvia. Amos tuo sarkastisesti esiin, että ei näe elokuvien tyylillisesti Palestiinan johtajan Jasser Arafatin syleilemässä Israelin pääministeriä Ylitzhak Shamiria, Neuvostoliiton presidentti Mihail Gorbatsovin hoilaamassa Yhdysvaltain presidentti George H. W. Bushin kanssa Hoosiannaa. Hän ei näe karitsojen ja susien kävelemässä rinnakkain Juudean aroilla, kun edistyksellinen enkelikuoro samaan aikaan hoilottaa ylistystä täydelliselle rauhan ajalle.¹⁸⁷

Lehtinen sanoo, että nämä Amoksen puheet voivat vakuuttaa ihmisiä. Amoksen sanoma on kuitenkin sama, kuin avioliiton ongelma ratkaistaisiin avioerolla. Se ei muuta tilannetta onnelliseksi. Amos näkee, ettei elämällä ja Jumalalla ole enempää annettavaa kuin tukahdutettu sota. Lehtinen sanoo, että monet ihmiset ajattelevat, että papit ja kristityt hoitakoot uskonnollisen elämän ja poliitikot hoitavat tämän maailman asiat. Tätä kautta ihmiset oikeasti ajattelevat, että näpit irti Jumala. He ajattelevat hoitavansa tämän kyllä itse. Siitä ei ole seurannut maailmassa mitään hyvää. Tästä toiminnasta ei seuraa paratiisia vaan helvetti. Lehtinen sanoo, että täytyy olla enemmän, kuin tämä tukahdutettu sota. Jumala tarjoaa meille jotain parempaa. Hän tarjoaa meille Hänen rauhansuunnitelmaansa.¹⁸⁸

4.2 Toimiiko tämä vai onko uskonnollista utopiaa?

Lehtinen sanoo, että avainkysymyksen olevan Jumalan rauhansuunnitelmassa sen, että onko se totta vai ei. Onko Jumalan rauhansuunnitelma teoriaa, joka ei pidä paikkaansa vai tapahtuuko ihmisessä todella jokin muutos. Lehtinen kertoo aiemmin kyselleensä mielessään tätä asiaa. Kesäkuussa 1967 Lehtinen sai tähän vastauksen.¹⁸⁹

Vuonna 1967 syttyi Israelin ja Egyptin välille sota, joka kulkee kuuden päivän sota nimellä. Egypti, Jordania, Irak ja Syyria aloittivat joukkojen siirron ja Israel vastasi iskemällä ilmavoimilla vihollisia vastaan 5.6.1967. Isku tuhosi paljolti Egyptin, Syyrian ja Jordanian

---

¹⁸⁶ Lehtinen, Askel rauhaan, 1991.

¹⁸⁷ Lehtinen, Rauha- totta kai, 1991.

¹⁸⁸ Lehtinen, Rauha totta kai, 1991.

¹⁸⁹ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

ilmavoimat. Israelin joukot hyökkäsivät Siinaihin ja etenivät Suezin kanavalle 8 kesäkuuta. Taistelut päättyivät Israelin voittoon 10.6.1967.¹⁹⁰

Lehtinen kuvaa, että koko maailma oli tuolloin kuin ryytitynnyri. Ihmiset kyselivät kummalla puolella oli Yhdysvallat, ja kummalla puolella Neuvostoliitto. Mietittiinkö, että syttyykö tästä tilanteesta kolmas maailmansota.¹⁹¹ Lehtinen kertoo olleensa tuolloin Cambus Crusade for Christin järjestämässä Explo 72:ssa Jerusalemissa.¹⁹² Paikalla oli neljästäkymmenestä eri maasta väkeä koolla. Oli sodan toinen päivä ja Lehtinen keskusteli pienessä ryhmässä kahvitauolla.¹⁹³ Yksi ryhmässä olleista oli juutalauskristitty. Jutellessaan ryhmässä käveli heidän luokseen muutama mies. Yksi näistä miehistä oli nuori Egyptiläinen mies. Tuli aivan hiirenhiljaista, kun tämän Israelilaisen ja Egyptiläisen katseet kohtasivat. Lehtinen kuvaa, että miehet katsoivat toisiaan hetken silmiin. Tuo hetki tuntui kestävän ikuisuuden. Tämän jälkeen he kävelivät toistensa luokse ja halusivat toisiaan. Nämä miehet itkivät ja rutistivat toisiaan. Miehet olivat löytäneet rauhan, jonka Jeesus antaa. Lehtinen sanoo, että jos rauhansuunnitelma toimii Israelilaisen ja Egyptiläisen välillä niin miksei toimisi kaikkien ihmisten kohdalla.¹⁹⁴

Lehtisen kertoo, että ei itse ollut rintamalla, mutta kävi sotaa itsensä ja isänsä kanssa. Lehtisen isä oli olympiavoittaja ja Lehtisen suuri sankari. Isä joutui kuitenkin sotaan Lehtisen ollessa kolmevuotias ja haavoittui sodassa pariin otteeseen. Sodassa isän sisältä meni myös jotain rikki. Isä ei sopeutunut normaali siviilielämään ja alkoi juoda rankasti. Hän menetti työpaikkansa ja vanhemmat erosivat Lehtisen ollessa kymmenvuotias. Enää Lehtinen ei katsonut isäänsä ihaillen vaan koki tätä kohtaan vihaa ja katkeruutta. Äiti kärsi hiljaa ja lapset vammautuivat jotenkin sisältä.¹⁹⁵

Tämä kaikki valmisti maaperää Jumalalle. Lehtinen sai kokea Jumalan rauhansuunnitelman ja sai tulla uskoon kuusitoistavuotiaana. Vanhemmat palasivat myöhemmin takaisin yhteen ja menivät uudelleen naimisiin. Lehtisen oma rauhanprosessi vei aikaa, koska Lehtinen ei koskaan kertonut isälleen, että hän rakasti tätä. Lehtinen sanoo, että oli kasvanut tuon ajan tyypillisessä suomalaisessa perheessä, jossa ei turhia sanoja rakkaudesta käytetty. Monta kertaa Lehtinen kertoo yrittäneensä saada kerrottua rakkaudesta isäänsä, mutta ei onnistunut.¹⁹⁶

---

¹⁹⁰ David, 2016, 335.

¹⁹¹ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹⁹² Lehtinen, Johanneksen evankeliumi, jakso 11, ?

¹⁹³ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

¹⁹⁴ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku, 1985.

¹⁹⁵ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁹⁶ Lehtinen, Löydät rauhan 1988.

Vuosien aikana pojan ja isän välit kuitenkin lähenivät ja eheytyivät. Isä ei kuitenkaan ottanut Jeesusta vastaan. Lehtinen yritti puhua isälleen evankeliumista, mutta isä kiersi asian ja keskustelun aihe vaihtui toiseen.¹⁹⁷ Erään kerran Lehtinen kertoo kuunnelleensa saarnaa ja tajusi sen kautta jotain. Hänen isänsä ei kaivannut vain sanomaa rakastavasta Jumalasta vaan sanomaa rakastavasta Jumalasta poikansa välityksellä. Eräänä päivänä Lehtinen kertoi isälleen, kuinka isä oli ollut hänelle pienenä suuri sankari. Lehtinen kiitti kaikesta hyvästä ja siitä, että isä oli ollut hyvä esikuva. Sitten hän kertoi vaikeista vuosista ja kuinka hän oli alkanut vihata ja halveksua isäänsä. Lehtinen kertoi, kuinka hän haluaa tehdä parannuksen tästä ja pyysi isältään anteeksi tätä katkeruutta, vihaa ja kertoi rakastavansa isäänsä.¹⁹⁸

Tuona iltapäivänä jää murtui ja Lehtisen isä avasi sydämensä Jeesukselle. Lehtinen kuvaa, että väliseinä ja muuri purettiin. Lehtisen ja isän oli helppo tuon jälkeen halata ja puhua Jeesuksesta. Enää eivät kohdanneet isä ja poika vaan veljet Jeesuksessa. Jumalan rauhansuunnitelma oli käynyt todeksi myös isän ja pojan välillä. Lehtinen kertoo, että Jumalan rauhansuunnitelma ei ole uskonnollista utopiaa vaan se toimii käytännössä. Rauha Jumalan, sekä ihmisten välillä on mahdollista ja todellista.¹⁹⁹

---

¹⁹⁷ Lehtinen, Sodan pelko viisauden alku?, 1985.

¹⁹⁸ Lehtinen, Rauha, 1991.

¹⁹⁹ Lehtinen, Löydät rauhan, 1988.

V JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tehtävänä oli selvittää Kalevi Lehtisen rauhan ja konflikteihin liittyvää ajattelua vuosien 1985- 1991 välillä. Tutkimuksen lähdeaineistona ovat toimineet Lehtisen puheet ja täydentävänä lähteenä oli kirjallinen tuotanto. Erityisenä tutkimuskohteena oli selvittää vastaukset siihen: Miksi Lehtinen koki tärkeäksi puhua ja käsitellä rauhaa? Mikä Lehtisen mielestä uhkasi maailmanrauhaa? Miten rauhaa on yritetty saavuttaa ja onko siinä onnistuttu? Jos tässä ei ole onnistuttu niin miten rauha voidaan edistää ja saavuttaa? Mikä on tässä rauhantavoittelussa kristityn vastuu?

Lehtisen puheet ja kirjalliset tuotannot antoivat vastauksia näihin kysymyksiin. Ensimmäisenä kysymyksenä oli: Miksi Lehtinen koki tärkeäksi puhua ja käsitellä rauhaa? Lehtisen oman lapsuuden muistoja varjosti talvisota ja jatkosota. Hänen ensimmäiset muistonsa sodasta ovat, kun hän kolmevuotiaana juoksi piiloon pommituksia. Hän muistaa miten koulussa puhuttiin kaatuneista ja Lehtinen näki jo pienenä kuolleita ihmisiä. Hänen isänsä olympiavoittaja Lauri Lehtinen joutui sotaan ja traumatisoitui sodassa. Kalevi Lehtisen kokemat muistot sotien aiheuttamista henkilökohtaisista ja perhepiirin traumaista jättivät hänelle tarpeen vastustaa sotaa ja edistää rauhaa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lehtinen kärsi sodan jättämistä traumaista vielä vanhempanakin ja näki painajaisia pommituksista. Lehtinen koki uskoontulonsa hyvin positiivisena tapahtumana elämässään ja näki kristittynä myös velvollisuudeksi olla edistämässä rauhaa ja estämässä konflikteja. Lehtinen halusi puheillaan ja kirjoituksillaan ihmisen saavuttavan rauhan Jumalan kanssa. Tämä oli kaiken Lehtisen toiminnan päätarkoitus ja siksi hän puhui ja kirjoitti rauhasta ja maailman konflikteista. Lehtinen näki Jumalalla olevan aidosti ratkaisu ihmisen rauhankysymykseen.

Toinen asettamani kysymys oli, että mikä uhkasi Lehtisen mielestä maailmanrauhaa? Lehtinen seurasi maailmantilannetta laajasti. Hän näki, että maailmanrauhaa uhkasivat sodat ja konfliktit, joita oli ollut koko maailmanhistorian ajan. Puheissaan ja kirjoituksissaan aikavälillä 1985- 1991 hän näki miten suurvaltojen jännitteet ja sen, miten ydinsodan pelote uhkasi koko maailmaa. Tämä uhka rauhalle näkyi kylmänsodan aikana suurvaltojen asevarustelussa ja kylmänsodan päättyessä ja uusien sotien syttymisenä. Hän näki uhkana myös aseiden kehittyminen entistä tehokkaammiksi. Ihmisen halu sotia ja tuhota toisiaan aiheutti yksittäiselle ihmiselle ja koko maailmalle suuren uhan.

Kolmas kysymys oli, että miten rauhaa on yritetty saada aikaan ja onko siinä onnistuttu? Lehtinen näki, että kautta historian ihmiset ovat yrittäneet saavuttaa rauhaa aseiden avulla. Lehtisen mielestä kilpavarustelu ei kuitenkaan ole vain uhka rauhalle vaan se myös aiheuttaa sotaa. Lehtinen näki myös, että vaikka aseilla saataisiinkin aikaiseksi rauha,

niin ei se ole rauhaa vaan todellisuudessa tukahdutettua sotaa. Jos ihminen pakotetaan rauhaan niin tämä tukahdutettu aggressio ja tuhoamisvimma purkautuvat vain jollain toisella tapaa.

Toinen tapa, jolla rauhaa oli erityisesti 1980-luvulla yritetty saada aikaan, olivat rauhanliikkeet. Nämä liikkeet olivat kasvaneet suuriksi ja mittaviksi. Ihmiset osallistuivat rauhanmarsseille ja osoittivat mieltä rauhanpuolesta. Lehtinen kertoo kokeneensa sympatiaa tätä toimintaa kohtaa, koska näki että ihmiset pyrkivät hyvään. Kuitenkin 1990-luvun alussa rauhanliikkeet olivat hiipuneet ja riitaantuneet tappelemaan keskenään vallasta ja toimintatavoista. Lehtinen näki tämän rauhanliikkeiden välisen taistelun olevan pienoiskoossa koko ihmiskunnan tragedia. Rauhanliikkeet eivät pystyneet lopulta tarjoamaan todellista rauhaa, joka kumpuaa syvemmältä kuin vain ulkoisesta rauhasta.

Neljäs kysymykseni oli, että miksi nämä rauhanyritykset eivät olleet toimineet? Lehtinen näki, että rauhankysymyksessä oli kyse paljon syvemmällä olevasta ongelmasta, jota eivät pysty ratkaisemaan kilpavarustelu tai rauhanliikkeet. Hän näki, että sodat olivat seurasta ihmisen ensimmäisestä sodanjulistuksesta, joka oli ihmisen sota Jumalaa vastaan. Tämä ihmisen syntiinlankeemus vaikutti ihmisen sisällä tuhoamisvimmaa ja aggressiivisuutta, joka purkautui erilaisten sotien kautta. Lehtinen näki perimältään maailmanrauhan uhkaksi yksittäisen ihmisen, joka kapinassaan Jumalaa vastaan synnyttää sotia ja tuhoaa muita ihmisiä.

Viimeinen viides kysymykseni oli, että mitä Lehtisen mielestä pitäisi tehdä rauhankysymyksessä ja mikä on kristityn vastuu tässä asiassa? Lehtinen oli ennen kaikkea evankelista ja julistaja. Hänelle Raamatun sana oli syvin auktoriteetti ja Raamattu antoi myös vastauksen ihmisen kaipaamaan rauhankysymykseen. Jumalalla on kolmijakoinen rauhansuunnitelma ihmistä varten. Tämän rauhansuunnitelman ensimmäinen osa on, että ihmisen oli otettava Jumalan tarjoama rauhantarjous Kristuksessa vastaan.

Tämä oli Lehtisen toiminnan ja puheiden tarkoitus. Saattaa ihminen yhteyteen Jumalan kanssa. Tästä ensimmäisestä osasta saattoi seurata se, että ihminen pääsi prosessiin, jonka kautta pääsi löytämään rauhan itsensä kanssa. Lehtinen sanoo, että Jumala ilmoitti Raamatussa, että Hän on kiinnostunut myös maailmanrauhasta. Jumalan rauhansuunnitelman kolmas vaihe on, että ihminen pääsee elämään rauhassa läheisten ja erilaisten ihmisten kanssa. Lehtinen kantoi sydämessään moninkertaistamisnäkyä. Hän näki, että kun ihminen pääsee mukaan Jumalan rauhansuunnitelmaan, niin hänestä tulee myös osa rauhanratkaisua, eikä hän ole enää osa ongelmaa.

Tutkimukseni nimi on Jumalan rauhansuunnitelma. Kalevi Lehtisen ajatuksia rauhasta ja konflikteista. Lehtinen uskoi vahvasti evankeliumin ja tuoreen Jumala suhteen olevan vastaus ihmisen kaipaamaan rauhankysymykseen. Hän teki töitä elämänsä loppuun asti tämän asian puolesta ja rohkaisi muita kristittyjä viemään Jumalan rauhansuunnitelmaa eteenpäin.

VI LYHENTEET

CCC	Campus Crusade for Christ
KRS	Kansan Raamattuseura

VII Lähteet ja kirjallisuus

7.1 Lähteet

Häkkinen Päivi

2014 Armo jää. Kalevi Lehtisen sanoja vuosien varrelta. Ryttylä: Kustannus Oy Uusi Tie.

Lehtinen, Kalevi

1985 Kun elämä pelottaa. Hämeenlinna kirkko 19.9.1985.
<http://www.ristintie.com/files/Lehtinen-Kalevi-Kun-elama-pelottaa-180985-HML-Kirkko.mp3>. Katsottu 2.6.2017.

Lehtinen, Kalevi

1985 Sodan pelko viisauden alku?
<http://www.ristintie.com/files/Lehtinen-Kalevi-Sodan-pelko-viisauden-alku-1985.mp3>. Katsottu 10.6.2017.

Lehtinen, Kalevi

1988 Löydät rauhan. Missio Joensuu 30.8.1985.
<http://www.ristintie.com/files/Lehtinen-Kalevi-Loydat-rauhan-300888-Missio-Joensuu.mp3>. Katsottu 8.6.2017.

Kansalliskirjasto, Helsinki

KK

Lehtinen, Kalevi

Ovi auki rauhaan. Ovi auki tapahtuma. Porvoo 11.10.1988.

Kansalliskirjasto, Helsinki

KK

Lehtinen, Kalevi

Tie auki rauhaan. Missio Iisalmi 10.–15.10.1989.

Lehtinen, Kalevi

1990 Miten kestän. Missio Keski-Uusimaa Kerava 24.8 – 28.10.1990.
<http://www.ristintie.com/files/Lehtinen-Kalevi-Miten-kestan-010990-Kerava-Missio-keski-uusimaa.mp3>. Katsottu 12.7.2017.

Lehtinen, Kalevi

1991 Rakkaus hoitaa. Kansan Raattuseuran Suvipäivät Lohja 14.6 – 16.6.1991.
<http://www.ristintie.com/files/Lehtinen-Kalevi-Rakkaus-hoitaa-150691-Lohja.mp3>. Katsottu 5.8.2017.

Kansalliskirjasto, Helsinki
Lehtinen, Kalevi
Askel rauhaan. Raahan missio 5.10.1991. KK

Kansalliskirjasto, Helsinki
Lehtinen, Kalevi
Rauha totta kai. Missio Pori 23. - 27.10.1991. KK

Lehtinen, Kalevi

1991 Rauha. Missio Kymenlaakso Kotka. <http://www.ristintie.com/files/Lehtinen-Kalevi-Rauha-la-040591-Missio-Kymenlaakso-Kotka.mp3>. Katsottu 16.7.2017.

Lehtinen, Kalevi

1985 Rakkautta loppuun asti. Näköaloja Johanneksen evankeliumista. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Lehtinen, Kalevi

1987 Jumala sinun puolellasi. Evankeliumi roomalaiskirjeessä. Jyväskylä: Gummerus Oy

7.2 Kirjallisuus

Aalto, Sari

2018 Vaihtoehtopuolue. Vihreän liikkeen tie puolueeksi. Helsinki: Into Kustannus.

Cortright, David

2011 Rauha. Ajatusten ja liikkeiden historia. Helsinki: Gaudeamus.

David, Saul

2016 Sodat. Sodankäynnin historia. Helsinki: Painettu Kiinassa.

Forsberg T. & Vaahtoranta T.

1993 Johdatus Suomen ulkopolitiikkaan. Kylmästä sodasta uuteen maailmanjärjestykseen. Helsinki: Gaudeamus+.

Gustav, Hägglund

- 2014 Rauhan utopia. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Heikkilä, Markku
- 1977 Kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa 1900-luvulla. Hämeenlinna: Kirjapaja.
- Heino, Harri
- 1997 Mihin Suomi tänään uskoo. 2. p. Helsinki: WSOY.
- Hentilä, Seppo
- 1992 DDR valtio ilman kansaa. Helsinki: Vap-kustannus.
- Lappalainen, Jussi
- 1988 Aseet ja taistelut. Sotataidon kolme vuosituhatta. Helsinki: Otava Oy.
- Lehtinen, Eine & Lehtinen, Kalevi
- 1983 Löytöretkellä. Lohja: Karas-Sana
- Lehtinen, Kalevi
- 1995 Kalevi Lehtinen. Sinulle. Hämeenlinna: Päivä Oy.
- Kaldor, Mary
- 2001 Uudet ja vanhat sodat. Tallinna: Taifuuni Oy.
- Kaurila, Juha
- 2017 Pyhän Hengen Miekka. Kalevi Lehtisen käsitys raamatusta. Systemaattisen teologian pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Malkki J. & Marjomaa R. & Raitasalo J. & Karasjärvi T. & Sipilä J.
- 2008 Sodan Historia. Helsinki: Otava.
- Makkonen, Esko
- 1989 Jumala sen tekee! Kalevi Lehtisen pelastuskäsitys. Dogmatiikan pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Mannermaa, Kari

2000 Astu valoon. Tutkimus suostuttelevasta viestinnästä ja sen kokemisesta missiotapahtumassa. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. HYTTK

Rikkinen, Minna

2011 Kalevi Lehtinen. Kansallisbiografia
[<http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/9606/>] Helsinki: SKS.
Viitattu 13.10.2017.

Suhonen, Erkki

2006 Usko ja spiritualiteetti Kalevi Lehtisen teologiassa. Dogmatiikan pro gradu tutkielma. HYTTK.

Suomen teologit

2010 Lehtinen, Kalevi. –Suomen teologit 2010. Toim. Merja Laaksamo et al. Helsinki: Suomen kirkon pappisliitto. 547–548

Rainer, Santi

1992 Satavuotta rauhanrakentamista. Kansainvälisen rauhantoimiston (IPB) ja muiden kansainvälisen rauhanliikkeen järjestöjen ja verkostojen historiikki. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tarkka, Jukka

2012 Karhun kainalossa. Suomen kylmä sota 1947–1990. Keuruu: Otava Oy.

Tuomikoski, Juha

1989 Aseistakieltäytyjän maailma. Aseistakieltäytyjäliitto. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Turunen, Antti

2012 Meillä ei ole mitään, mutta omistamme kaiken. Kalevi Lehtisen ihmiskäsitys. Käytännöllisen teologian pro tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Valtasaari, Jukka

2009 Myrskyn vuodet. Suomen suunta kylmän sodan jälkeen. Helsinki: Otava.

Valtonen, Olli

1989 Tänään Kalevi Lehtinen. Hämeenlinna: Päivä Oy.

Valtonen, Olli

1992 Kalevi Lehtinen: Jatkoaika. Kirjapaja: Helsinki.

Visuri, Pekka

2006 Suomi kylmässä sodassa. Keuruu: Otava.

Visuri, Pekka. & Forsberg, Tuomas

1992 Saksa ja Suomi. Pohjoismainen näkökulma Saksan kysymykseen.
Helsinki: Wsoy.

7.3 Lehdet

KM Miksi luovutat. Kalevi? Kotimaa, 3/1987, 6.

SN Kale on korjaamassa voittoa kotiin. Sana, 39/1981, 4–5.

7.4 Internet-lähteet

IOT

1995 Ihmeitä on tapahtuva. Kärsimys. Kalevi Lehtinen. Joensuu.
https://www.youtube.com/watch?v=g9DrKaHdo_Y. Katsottu 12.3.2018

CHPR

2004 Come Home, Patmos radio, Studiossa Kalevi Lehtinen.
https://patmos.studio24.fi/arkistoaudio/studiossa_kalevi_lehtinen/2118&archive=2. Katsottu 12.3.2018.

YLEFI

2009 Yle.fi, Israelilaiskirjailija Amos Oz on vedonlyöjien Nobel suosikki.
<https://yle.fi/uutiset/3-5885704>. Katsottu 2.5.2018

SKFI

2013 Suomen Kuvalehti. Teppo Tiilikainen. Irlannin talouskriisi helpottaa, mutta edessä on vielä monta yönkiristysvuotta.
<https://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/irlannin-talouskriisi-helpottaa-mutta-edessa-on-viela-monta-vyonkiristysvuotta/>. Katsottu 3.5.2018.